

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A kábítószerrel visszaélés bűncselekményével kapcsolatos egyed jogalkalmazási kérdésekről

*különös tekintettel a cselekmények kábítószer
mennyisége szerinti minősítésére*

Írta: **ifj. Sipos László**
IV. évfolyam

Konzulenseim: **dr. Gellér Balázs** és **dr. Kovács Gábor**
egyetemi docens igazságügyi orvosszakértő

Győr, 2006. október

Önmagamról

Utolsó leheletemmel is köszönöm a sorsnak, hogy ember voltam és az értelem egy szikrája világított az én homályos lelkemben is. Láttam a földet, az eget, az évszakokat. Megismertem a szerelmet, a valóság töredékeit, a vágyakat és a csalódásokat. A földön éltem és lassan felderültem. Egy napon meghalok: s ez is milyen csodálatosan rendjén való és egyszerű! Történhetett velem más, jobb, egyszerűbb? Nem történhetett. Megéltem a legtöbbet és a legnagyobbakat, az emberi sorsot. Más és jobb nem is történhetett velem.

Márai Sándor: Fűves könyv

Tartalomjegyzék

I. fejezet	Előszó	4.
II. fejezet	A kábítószerrel visszaélés szabályozása (történeti áttekintés)	5.
-	1971. évi 28. tvr. (Büntetőnovella)	5.
-	1978. évi IV. törvény (Btk.)	6.
-	VI. számú Büntető Elvi Döntés	7.
-	Bírósági Határozatok	11.
-	1993. évi XVII. törvény (Büntetőnovella)	13.
-	BK 155. számú állásfoglalás	14.
-	5/1998. Büntető jogegységi határozat	15.
-	1998. évi LXXXVII. törvény (Büntetőnovella)	16.
-	Felmerülő jogalkalmazási problémák (1.-6.)	18.
-	2003. évi II. törvény (Büntetőnovella)	25.
-	Felmerülő jogalkalmazási problémák	25.
-	54/2004. (XII. 13.) AB határozat	29.
III. fejezet	A hatályos szabályozás alapján felmerülő problémák	32.
-	A szakértők tevékenysége	32.
-	Bódult állapot megítélése	33.
-	Kábítószer-függőség megállapítása	35.
-	Kényszer, gyógyítás	35.
IV. fejezet	Utószó	36.
V. fejezet	Függelék	37.
VI. fejezet	Bibliográfia	47.

I. Előszó

A „**Visszaélés kábítószerrel**” bűncselekménye talán az egyik legvitatottabb tényállás mióta a Büntető Törvénykönyvbe bekerült. A hosszú történeti fejlődését végigkísérték az értelmezési viták, melyekben végül – jogalkotói feladatokat magára vállalva – a Legfelsőbb Bíróság Kollégiumi Állásfoglalásaiban, Büntető Elvi Döntéseiben, Jogegységi határozataiban adott iránymutatást. Hogy ezek mennyire állták volna ki az alkotmányosság próbáját, az egy külön dolgozat tárgya lehetne...

A tényállás egyik legtöbbet értelmezett eleme kétségtelenül a „**csekély**” és a „**jelentős mennyiség**”. Ezek a mennyiségi határok ésszerű újításai voltak az 1971. évi 28. tvr-nek, illetve 1978. évi IV. tv-nek, azonban a fogalmakat illet volna definiálni, különösen hogy az egyes büntetési tételek eltérően alakultak aszerint hogy csekély – alap, vagy jelentős mennyiségű kábítószerre követték el a cselekményt. Ez a gyakorlatban súlyos éveket jelenthetett az elkövetők számára.

A másik fontos kérdés, a **cselekmények „halmazódásához”** kötődik. Abban ugyanis a mai napig nem sikerült dűlőre jutni, hogy a terhelt által elkövetett különböző bűncselekmények esetén, mi legyen a minősítés alapja, azaz halmazatot vagy egységet kell e megállapítani. A különböző elméletek mellett és ellen - pro és contra - is meggyőzően lehetne érvelni. A megoldás mégis az volna, ha a Legfelsőbb Bíróság – mint már annyiszor – az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében iránymutatást adna a nyitva hagyott kérdésben - többek között amiatt is, mert a problémát nem kis részben az LB korábbi döntései „generálták”. Azonban erre az iránymutatásra a kétkezi jogalkalmazók hiába is várnak: az információk szerint ilyen határozat kiadására záros határidőn belül nem kerül sor.

Ennek a dolgozatnak nem tárgya a nemzetközi trendek, kábítószer-stratégiák, s ezzel kapcsolatban a **magyarországi droghelyzet** bemutatása.¹ Azt azért mégis érdemes volna megjegyezni, hogy Magyarország felemás helyzetben van. A drogszabályozás fejlődése egyenetlen volt, a proibicionizmus és a liberálisabb preventív-kezelő stratégia (legalábbis elméletben) egyaránt megtalálható az arsenálban. Azt hiszem, hogy a következő lépés újabb fordulóponthoz lehet – annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság az egyik legvitatottabb határozatában a jogalkotók mozgásterét meglehetősen leszűkítette, s ezzel a mai állapotokat konzerválta. Úgy gondolom, hogy a következő fázisnak annak kell lennie, hogy a törvényben megkülönböztetést nyernek az egyes kábítószerfajták veszélyességük szerint. Mintaként szolgálhatnának a nemzetközi példák, gondolok itt a holland „*megengedhető kockázattal járó*” és a „*meg nem engedhető kockázattal járó*” kategorizálásra. Bár ez az írás nem a **Cannabis** és származékai melletti legalizációs program, mégis úgy vélem, hogy a mai szabályozás több problémát generál, mint ami magával a „szerrel” jár. Úgy vélem, el kell fogadnia az államnak, hogy némely állampolgára tudatmódosító szereket vesz magához. Értelmetlennek tűnik a mai megkülönböztetés a különböző drogok között. A mai szabályozás szerint bárki büntetlenül alkoholistá, gyógyszer- illetve nikotinfüggő lehet. Ezek a szerek mind - orvosilag bizonyítottan - károsak a szervezetre s a társadalmi hatásai is súlyosak lehetnek. Egy szóval nem kívánatosak. Mégis, az összes itt említett szer legális. Bárki számára hozzáférhető - némi korlátozással. Adódik a kérdés: mi akkor a Cannabis tilalmazásának az oka? Ennek felvetése azonban nagyon messzire vezetne, ezért ezt a kérdést most nyitva hagyom. Ez talán majd egy másik dolgozat témája lesz...

¹ Ezzel a kérdéssel az **Álmatlanság** című évfolyamdolgozatomban foglalkozok.

II. A kábítószerrel visszaélés szabályozása (történeti áttekintés)

Ebben a részben a kábítószerrel visszaélés - történeti – tényállásainak egyik igen fontos elemével, a mennyiség szerinti minősítés kérdésével foglalkozom. Azzal tehát, hogy az egyes időszakokban, milyen döntés és hogyan határozta meg azt, hogy mi minősül „csekély”, vagy „jelentős” mennyiségnek. Ennek már csak azért is nagy jelentősége van, mert az egyes büntetési tételek – többek közt – ehhez a jogi minősítéshez kapcsolódnak, s adott esetben súlyos évekkel jelenthet az elkövetők számára az, hogy hol húzzák meg azt a bizonyos határt. A másik fontos kérdés ezzel kapcsolatban az az, hogy hogyan ítéljük meg az egyes elkövetési magatartások „halmozódását”. Sokáig nyitott volt a kérdés, hogy a cselekményeket mikor vonjuk az egység körébe, és mikor tekintjük halmazatnak, s ha egységről beszélünk adott esetben természetes egységnek vagy folytatólagosnak (törvényi egységnek) tekintjük e. Ezzel kapcsolatban felmerült még az (akár azonos, akár különböző) kábítószer mennyiség összegzésének problémája is. Az I. fejezetben – többek között - ezeket a problémákat és az azokra adott jogalkotói, jogalkalmazói válaszokat szeretném kimerítő részletességgel bemutatni.

A kábítószerrel visszaélés tényállását először az 1925-ben, Genfben megkötött - és Magyarország által is aláírt - **Nemzetközi ópium Egyezmény** végrehajtására alkotott törvény szabályozta. E törvényhely vétségnek nyilvánította a kábítószer előállítását, terjesztését, országba való kivitelét, készletezését, eladását, gyártását, nem szabályszerű nyilvántartását.

A Magyar Népköztársaság **Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. tv.** a közbiztonság és a közrend elleni bűncselekmények között szabályozta a visszaélést kábítószerrel. Mivel a Btk. visszaélésre vonatkozó szabályozását sem hazai tapasztalat, sem nemzetközi kötelezettség nem előzte meg, így a tényállása igen egyszerű: a 198.§-a 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntette azt, aki a hatósági előírások megszegésével vagy kijátszásával kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel készít, megszerez, tart, vagy forgalomba hoz. Minősített esete – 3 évig terjedő szabadságvesztéssel – üzletszerű, visszaesőként, vagy bűnszövetségben való elkövetés. A kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel jegyűket az **5/1957. (XII.14.) EüM. számú rendelet** melléklete tartalmazta, amelyen az ópium, morfium, benzil morfium és sói, kokalevél és készítményei szerepeltek.

A dolgozatom témája szempontjából első jelentős változtatást az **1971. évi 28. tvr. (Büntetőnovella)** 44.§-a hozta meg. A '70-es évek elején Magyarország egyre nagyobb jelentőségű tranzit útvonallá vált – ahogy napjainkban is az – a Közel-Keletről a Nyugat-Európába irányuló kábítószer kereskedelemben. Ennek felismeréseképpen szigorítottak a kábítószerrel visszaélés tényállásán, amit elsősorban nem a társadalom fokozottabb védelme, hanem a kábítószer-csempészet elleni védekezés motivált. Az 1971. évi 28. tvr. a büntetési tételeket lényegesen emelte – az alapesetet 1 - 5 évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni -, a törvényi tényállás körét tágította, továbbá új minősített esetet vezetett be: a jelentős mennyiségű, illetve értékű kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel történő elkövetést. A Btk. 198.§ (2) bekezdésének d) pontja szerint 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntethető, aki a kábítószerrel visszaélést jelentős mennyiségű, vagy értékű kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel követi el.

Ez a mennyiségi korlát beiktatása az elkövetkező évtizedekben folyamatosan minősítési problémát jelentett az ítélkezési gyakorlat számára. Néhány bírósági határozat szerint a jelentős mennyiség megállapításához arra volt szükség, hogy a kábítószer mennyisége meghaladja a 10 kilogrammot. Az ítélkezési gyakorlat bizonytalansága vezetett a Legfelsőbb Bíróság **BK 513. számú** (később **BK 75-re** átszámozott) állásfoglalásához, amely kimondta, hogy „*az átlagos kábítószer élvező mintegy egyévi kábítószer fogyasztásának megfelelő kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel kell a Btk. 198. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti minősítés szempontjából jelentős mennyiségnek tekinteni*”. Indoklásában szerepel továbbá, hogy „*a kábítószernek jelentős mennyiség szerinti minősítése sem súlyhatárhoz, sem pedig meghatározott forintértékhez nem köthető, mivel a kábítószer sokfélék, hatásuk nagymértékben eltér egymástól, hatásmechanizmusuk az egyén biológiai adottságaitól is függően alakul. Minthogy továbbá a kábítószer forgalma tilos, többnyire csak a zugárfolyamon kialakult értékük válhat ismertté. [...] Abban a kérdésben, hogy valamely kábítószerből a rendszeres kábítószer élvező évente kb. milyen mennyiséget fogyaszt, a bíróságnak általában orvosszakértői vélemény beszerzése útján kell állást foglalnia.*”². A kollégiumi állásfoglalás konkrét szempontokat nem adott meg, mégis mérsékelte a jogalkalmazói bizonytalanságot azzal, hogy egy behatárolt keretben rögzítette a minősítés szempontjából jelentős mennyiségű kábítószer alsó határát.

A hazai viszonyokra ezen időszakban az a jellemző, hogy elsősorban Budapesten 1968 óta folyamatosan észlelték egyes idegrendszerre ható gyógyszerek és altatók alkohollal kombinált fogyasztását, később a szerves oldószerek gőzeinek belélegzése, az ún. ragasztózás terjedt el, különösen a serdülő korosztályoknál. A kábítószer hatású gyógyszerek és vegyszerek fogyasztása a magyar fiatalság legkülönbözőbb rétegeiben jelent meg és a külföldi tapasztalatok alapján a terjedésére lehetett számítani.

A hazai visszaélések terjedésére kívánt reagálni a **1978. évi IV. tv. (Btk.)**, amely 1979. július 1. napján lépett hatályba. A visszaélés kábítószerrel tényállását ezt követően a közegészség elleni bűncselekmények körében a 282.§ rögzíti, a 283.§ pedig külön szabályozta a kóros szenvedélykeltés tényállását. A Btk. **Magyarázata** szerint a visszaélés kábítószerrel bűncselekményének jogi tárgya az állampolgárok életének és egészségének a sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek, azaz a közegészség védelme. A szabályozás érdekessége volt, hogy nem vette át az 1971. évi Büntetőnovellával bevezetett jelentős mennyiséget, mint minősítő körülményt, viszont először alkalmazta a csekély mennyiség fogalmát és a kábítószer nem forgalomba hozatal céljával történő készítését, tartását, megszerzését (5 bekezdés) 1 évig terjedő szabadságvesztéssel, javító nevelő munkával és pénzbüntetéssel rendelte büntetni. Az ide vonatkozó Magyarázat leszögezi, hogy a törvényhozó külön kívánta választani a kábítószer áldozatait (fogyasztók) és haszonélvezőit (kábitószerrel kereskedők) és a törvény szigorának az utóbbiakkal szemben kell megnyilvánulnia. „1978. évi Btk-ban tetet öltő kriminál-politika hibájául róják fel általában, hogy nem választja szét határozottan és egyértelműen a fogyasztót és a kereskedőt. Ebből fakadóan a szankciók a kereskedőkkel szemben az általános megelőzés szempontjából elégtelenek, a fogyasztókkal szemben a speciális prevenció szempontjából értelmetlenek”³.

² **BK 75.** számú állásfoglalás.

³ Lévay Miklós: Kábítószeres és bűnözés. Elméleti kérdések és a hazai helyzet.

A jelentős mennyiség fogalma végül is visszakerült a törvénybe. A Btk-t módosító **1987. évi III. tv.** (1988. január 1-jétől hatályos) 29.§-a a kábítószerrel visszaélés tényállásának (3) bekezdés c) pontjába visszaépítette a jelentős mennyiségű kábítószerrel történő elkövetést és 2 – 8 évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni.

„A Btk. 282.§-a az elkövetési magatartások között nem sorolja fel a kábítószer **fogyasztását**, bármiféle módon a szervezetbe juttatását. A jogalkalmazó azonban a fogyasztás esetén feltételezi, hogy a törvényi tényállásban felsorolt (kábitószerrel készít, megszerzi, tart) cselekvések szorosan összefüggnek a fogyasztással, tehát ezek közül legalább egy elkövetési magatartás megvalósul a használat esetén”⁴. A Btk. a bűncselekmény büntetési és vétségi, illetve minősített alakzatai leírásánál a „csekély mennyiség” és a „jelentős mennyiség” kategóriákat alkalmazza. A fogyasztás büntetőjogi megítélésénél (elsősorban a büntetési tétel mértéke miatt) döntő jelentőségű a **mennyiségi határok** rögzítése.

A fogyasztó büntethetőségére vonatkozó jogirodalmi viták, illetve a jelentős mennyiségű kábítószer megállapításakor mutatkozó jogalkalmazói bizonytalanságok vezettek el a Legfelsőbb Bíróság 1986. december 27. napján közzétett **VI. számú Büntető Elvi Döntésének**⁵ kiadásához, amelyet a jogirodalom általában szigorító szabályozásként fogott fel és a későbbiek során a támadások keresztüzébe került. A Büntető Elvi Döntés iránymutatást ad a kábítószeres és kábító hatású anyagok fogyasztásából eredő bódult állapot és büntetőjogi felelősség összefüggéseinek tárgyában, nyilvánvalóvá teszi a kábítószer fogyasztásának büntettségét, kibontja a forgalomba hozatal és a kábítószer készítésének fogalmát, illetve meghatározza a minősítés szempontjából fontos „csekély” és „jelentős mennyiség” fogalmát. Ehelyütt csak a BED mennyiségi minősítés kérdésében adott iránymutatásával kívánok foglalkozni.

A VI. számú BED szerint:

„III. 1. A Btk. 282.§-ának alkalmazásában „csekély mennyiségű” az a kábítószer-mennyiség, amely egy személyre vonatkoztatva:

- a) gyógyszerként is alkalmazott kábítószeres esetében az egy alkalommal kiadható gyógyszer mennyiséget nem haladja meg;*
- b) a gyógyászatban nem használatos (gyógyszerként fel nem írható) kábítószereseknél a mérgezést okozó mennyiséget még nem éri el.*

2. A Btk. 282.§-ának alkalmazásában „jelentős mennyiségű” kábítószer a sok ember – legalább tíz személy – életének vagy egészségének veszélyeztetésére alkalmas mennyiségű kábítószer.”

A mennyiség meghatározásáról részletesebben az **Indoklásban** találunk iránymutatást:

„a kábítószerrel visszaélés a Btk. 282.§-ának (5) bekezdése szerint enyhébben minősülhet, ha csekély mennyiségű kábítószerrel, a Btk. 282.§ (3) bekezdésének c) pontja szerint viszont súlyosabban minősül, ha jelentős mennyiségű, illetőleg értékű kábítószerrel követik el.

⁴ Fridli – dr. Pelle – dr. Rác: A kábítószerkérdés büntetőjogi szabályozásának ellentmondásai, 168.

⁵ Magyar Közlöny 1986. 53. szám.

A csekély mennyiség fogalmát természettudományos alapon és a jogszabályi rendelkezések figyelembe vételével lehet meghatározni. Itt különbséget kell tenni a gyógyszerként is alkalmazott kábítószer, illetve a gyógyszerként nem használatos kábítószer között.

*A **gyógyszerként is alkalmazott** kábítószerekre nézve a Magyar Gyógyszerészkönyv meghatározza azt a legnagyobb napi adagot, amelyet az orvos egy-egy beteg részére előírhat. [...] ...a gyógyszerként is előírható kábítószer legnagyobb napi adagjának tízszerese tekinthető olyan csekély mennyiségnek, amely rendszerint még csupán egy személy ellátására szolgál. Az ennél nagyobb mennyiségű, már több személy életének vagy egészségének veszélyeztetésére elégséges kábítószere elkövetett bűncselekmény enyhébb büntetőjogi megítélése nem indokolt, az tehát nem a Btk. 282.§-ának (5) bekezdésében foglalt vétség, hanem a bűncselekmény alapesete (Btk. 282.§-ának (1) bekezdése).*

*A **gyógyászatban nem használatos** kábítószereknél, amelyek általában veszélyesebbek, hasonló szemlélettel, de alacsonyabban kell megvonni a csekély mennyiség határát. Természettudományos módszerekkel megállapítható, hogy az ilyen szerek milyen mennyiségben okoznak mérgezést és ez a mennyiség – éppen fokozott veszélyessége miatt – már nem tekinthető csekélynek, hanem a bűncselekmény alapesetének megállapítását eredményezi. E határon belül azonban csekély mennyiségűnek tekintendő az olyan kábítószer mennyiség is, amely néhány esetben alkalmas bódult állapot kiváltására. (Orvosi tapasztalatok szerint a mérgezést okozó mennyiség – kisebb adagokban felhasználva – általában 3-5 alkalommal idézhet elő bódulatot)”.*

A csekély mennyiség bírói megítélése különösebb problémát nem vetett fel, viszont a **jelentős mennyiség meghatározása** annál inkább, mert ide vonatkozóan lényegi iránymutatást nem ad a BED. Az Indoklás lényegében megismétli a fejrészt, miszerint „a kábítószerral visszaélés körében olyan mennyiségű kábítószert indokolt jelentős mennyiségűnek tekinteni, amely legalább tíz ember életének vagy testi épségének a veszélyeztetésére alkalmas”. Az Elvi Döntés ide vonatkozóan kifejti még, hogy a bűncselekmény veszélyességi foka akkor nagyobb, ha azt olyan mennyiségben követik el, hogy az már nem csupán néhány ember (általában az elkövető közvetlen környezetének), hanem sok ember életének, vagy egészségének a veszélyeztetésére alkalmas.

A csekély és a jelentős mennyiség meghatározásánál az Elvi Döntés az **egészséges embert** tekinti a mércének, ellentétben a kiadását megelőzően hatályban volt BK 75. számú állásfoglalással, amely az átlagos kábítószer élvezőt vette alapul a jelentős mennyiség meghatározása szempontjából. Ez a BED-nél lényegesen liberálisabb (kedvezőbb) elbírálást tett lehetővé. A BED megfogalmazásának indoka az lehet, hogy a bűncselekmény jogi tárgya nem az elkövető személy egészségének sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek, hanem a közegészség védelme.

A VI. BED alapján kirendelt szakértők többsége a **Gyógyszerkönyvekre**⁶ hivatkozva saját becslés alapján és eltérően állapította meg a jelentős mennyiség határát, és ezért egyre sürgetőbben fogalmazódott meg a leggyakrabban előforduló kábítószer esetében egy egységes értékhatárokat megállapító és kötelezően alkalmazandó **táblázat megalkotása** és ennek - az elvi bírósági döntéseknél magasabb szintű – jogszabályba történő foglalásának igénye.

⁶ A hatályos Gyógyszerkönyv a **Pharmacopea Hungarica** volt.

Különösen a **Cannabis** esetében volt vitatható a jelentős mennyiség határa, figyelemmel arra, hogy a halálos vagy mérgezést okozó adagja nem ismert és így nem vélelmezhető, hogy mennyi az egy ember életét vagy egészségét veszélyeztető mennyiség, ehhez képest pedig mennyi a legalább tíz személy életét vagy egészségét veszélyeztető adag. Egyesek szerint ilyen feltételek mellett „a cannabis esetében nem beszélhetünk jelentős mennyiségről, csak csekély mennyiség és alapeset (ami a csekélynél több) létezik, ha tartjuk magunkat a VI. BED definícióihoz”⁷. Itt kell megemlíteni azt is, hogy sok gyógyszerként is használatos adag (pl.: morfium) nagyobb veszélyt jelent az egészségre, mint a cannabis, mégis e gyógyszerként is használatos kábítószerknél jelenleg magasabb a csekély mennyiség felső határa, mint ahogyan a cannabis esetében ez megvonható.

A VI. számú BED-dal kapcsolatban kihirdetésétől kezdve számos **kritika** hangzott el. A mennyiség problémája tekintetében talán az egyik legnagyobb hibája, hogy többféle szorzószámot alkalmaz (napi adag, halálos dózis, egészség veszélyeztetésére alkalmas adag, egyszeri adag), továbbá különbséget tett a gyógyszerként használatos és a gyógyászatban nem használatos kábítószer között. Ezek a fogalmak bizonytalanságokhoz, s nem egy esetben eltérő szakértői vélemények születéséhez születtek.

Elég itt csak az előbb idézett mű egyik kokainnal kapcsolatos példájára utalni, amikor is attól függően, hogy a kokaint a gyógyászatban használatos vagy nem használatos szernek tekintem, a csekély mennyiség felső határa előbbi esetben 600 mg, utóbbi esetben 100-200 mg, tehát csupán harmada.

A másik észrevétel, ami kritikaként megfogalmazható, hogy a mennyiségi határok olyan alacsonyan voltak meghúzva, hogy egy átlagos kábítószerfüggő ellen (akinél köztudomású, hogy a szer használata során kialakult tolerancia miatt egyre több kábítószer fogyaszt ugyanazon hatás elérésére, s ez akár odáig vezethet, hogy napi adagként az átlagember halálos adagja többszörösének megfelelő mennyiségű szert képes elfogyasztani) pusztán a biológiai szükségletei kielégítése –megvonási tünetek enyhítése – következtében jelentős mennyiségű kábítószerrel visszaélés miatt indult büntetőeljárás. Itt nem szeretnék kitérni a kábítószer-probléma kezelésével kapcsolatos elméletekre, azonban annyit megjegyezhetünk, hogy a kábítószerfüggő – ahogy az a mai szabályozásban is kifejezésre jut – elsősorban beteg, akire eltérő szabályok kell, hogy vonatkozzanak. A BED-ben megfogalmazott határértékek (a jogi szabályozással együtt) a kábítószerfüggőket méltánytalanul hátrányos helyzetbe hozták azzal, hogy nem értékelték a függőség (dependencia) sajátos jellemzőit. 1994-ben **Frech Ágnes** megfogalmazott ezzel kapcsolatban egy lehetséges megoldást, az **ún. csúszó szorzót**.

„Abból kiindulva, hogy a különböző kábítószeres veszélyességi foka eltérő és igen komoly szórást mutat a tolerancia, a hozzászokás területén is, a csekély mennyiség 50-100 szoros szorzata képezhetné a jelentős mennyiséget. A tényleges szorzó megválasztása a testi-lelki függőség nagysága, a szervezet toleranciája határozná meg. [...] Meggyőződésem, hogy a kábítószerfüggő „elkövető” esetén nem használhatjuk ugyanazokat a mennyiség-fogalmakat, mint amelyeket a kábítószerhez hozzá nem szokott személyekre vetítve dolgozunk ki, alapegységként. [...] Akkor járnánk el helyesen, ha az alapegységeket az adott személyre vetítve, megfelelő korrekcióval alkalmazzuk, mert ez felelne meg az egységes elbírálás elvének”⁸.

⁷ Fridli – dr. Pelle – dr. Rácz: id. mű, 171.

⁸ dr. Frech Ágnes: Kísérlet... [1], 721.

Meg kell jegyezni még, hogy a Btk. az elkövetési tárgyat, a kábítószer fogalmát sem határozta meg. Ezen anyagoknak a listáját a BED-nek megfelelően – az aláírt **nemzetközi egyezmények**⁹ hasonló listáival megegyezően – az **1/1968. (V.12.) BM-EüM sz. együttes rendelet** tartalmazta (**Kábítószer lista**). A Btk.¹⁰ 23.§-a szerint pedig a Btk. 282.§ alkalmazásában kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyagot is érteni kell, melyeket a **4/1980. (VI.24.) EüM-BM számú együttes rendelet I-II. számú jegyzéke** sorolt fel.

Megjegyzendő, hogy a pszichotróp anyagok közül a rendelet III-V. számú jegyzékében szereplők nem minősülnek veszélyes pszichotróp anyagnak, így a visszaélés kábítószerrel bűncselekményének sem lehetnek az elkövetési tárgyai. Azonban a kóros szenvedélykeltés bűncselekménye szempontjából kábító hatású anyagok lehetnek. Ahogy a BED fogalmaz „a Btk. 283.§-ának törvényi tényállásában szereplő „kábító hatású anyagok” nem alkotnak olyan zárt kört, mint a kábítószer. Ezeknél –szakértő közreműködéssel- esetenként kell tisztázni, hogy az elkövetés tárgyául szolgáló anyagnak vagy szernek volt-e ilyen hatása, az elkövető valóban „kóros élvezet” nyújtott-e segítséget stb.”

A kábítószerrel visszaélés bűncselekményének tényállásával kapcsolatban volt még egy probléma, ami a törvény megfogalmazásából eredt, s melynek az értelmezése kifejezetten védői manipulációkra adott lehetőséget. A Btk. 282.§ (1) bekezdése úgy fogalmazott, hogy „Aki *hatósági előírások megszegésével kóros élvezetre alkalmas kábítószer* készít, megszerez, tart, stb”. Ezzel kapcsolatban az LB kifejtette, hogy „ennek a törvényi tényállási elemnek általában *nincs jelentősége*”. Ugyanis, ha valamely anyag kábítószernek (veszélyes pszichotróp anyagnak) minősül, akkor anélkül, hogy a bíróság bizonyítást folytatna a szer kóros élvezetre alkalmas voltára, megállapítható a bűncselekmény elkövetése. Ezzel szemben a listákon nem szereplő anyagok nem tekinthetők kábítószernek, azok legfeljebb a kóros szenvedélykeltés tényállásának elkövetési tárgyai lehetnek. „A rendelet mellékleteiben felsorolt anyagok a mennyiségtől függetlenül minősülnek kábítószernek. Előfordulhat azonban, hogy olyan csekély mennyiség a bűncselekmény tárgya, hogy az nem lesz alkalmas bódult állapot előidézésére¹¹. Lehetséges az is, hogy az egyébként kellő mennyiségű anyag a szennyezettsége, rossz minősége, helytelen elkészítése miatt vagy más hasonló okból lesz alkalmatlan a kívánt hatás előidézésére. Ilyen esetekben, annak megállapítása mellett, hogy a Btk. 282.§-ának törvényi tényállása megvalósult, a Btk. 28.§-ának alkalmazására kerülhet sor, mivel az elkövető cselekménye csak csekély fokban veszélyes a társadalomra és megrovást kell alkalmazni; illetve a cselekmény alkalmatlan tárgyon elkövetett kísérletet valósít meg [Btk. 17.§ (2) bek.]”.

„Ez a levezetés ellentétben áll a BED korábban kifejtett azon megállapításával, miszerint ezen tényállási elemnek nincs önálló jelentősége. [...] [Ugyanis] csak szakértő igénybevételével tisztázható a szer minősége és az, hogy az eltérő fizikai és pszichés beállítottságú elkövetőnél milyen bódult, vagy nem bódult állapotot tud előidézni. Ennek a bizonytalan helyzetnek a tényállást módosító 1993. évi XVII. tv. vetett véget, amely ezt a sokat vitatott tényállási elemet kiiktatta a kábítószerrel visszaélés tényállásából.”¹²

⁹ **Nemzetközi egyezmények:** 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény (New York)
1972. évi Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló Jegyzőkönyv (Genf)
1971. évi pszichotróp anyagokról szóló egyezmény (Bécs)
1988. évi kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni egyezmény (Bécs).

¹⁰ A Btk. végrehajtásáról szóló **1979. évi 5. tvr. (Btké.)**.

¹¹ Megjegyzendő, hogy ez gyakran a fogyasztó fizikai és pszichés állapotától függ.

¹² Rupa Melinda: A kábítószer probléma nemzetközi és hazai büntetőjogi szabályozásának áttekintése..., 149.

Bírósági Határozatok

A VI. számú BED-del kapcsolatban első helyen kell megemlíteni az azóta is sokat idézett **1989. 304. számú Bírósági Határozatot**, amely a kábítószer fogyasztás esetében a már elfogyasztott, illetve az elkövetőtől lefoglalt kábítószer mennyiségek összegzésének a problémájával foglalkozik. E szerint:

„A kábítószer fogyasztójának esetében az egy alkalommal fogyasztás céljából az elkövető birtokában ténylegesen együtt levő gyógyszer-kábítószer mennyiség az irányadó a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének mennyiség szerinti minősítése szempontjából [Btk 282. § (1) bek., (3) bek. c) pont, (5) bek.]”

Az **Indoklás** szerint:

„A helyes jogértelmezés szerint egy-egy alkalommal kiváltott és elfogyasztott gyógyszer-kábítószer, a ténylegesen egy időpontban fogyasztás céljára az elkövető birtokában együtt levő mennyiség - és nem a valójában együtt soha nem létező részmennyiségek összességéből adódó mennyiség - képezi a minősítés alapjaként értékelhető mennyiséget.

A folytatólágosság törvényi egységet teremtő hatásának, jellegének a megítélésekor ugyanis, elsősorban a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének a jogi tárgyából kell kiindulni. E bűncselekmény jogi tárgya: az állampolgárok egészségének sértetlenségéhez fűződő társadalmi érdek, azaz a közegészség védelme, és nem az egyes személyek egészsége.

[...] a kábítószerrel visszaélésnél az egy alkalommal fogyasztás céljára az elkövető birtokában ténylegesen együtt levő kábítószer mennyisége fejezi ki a jogtárgy veszélyeztetettségét, illetve sérelmét és nem a valójában együtt soha nem levő részmennyiségek összességéből adódó mennyiség. Ez utóbbi ugyanis csupán számtani művelet eredménye, a jogtárgy fokozott sérelme pedig csak akkor következik be, ha a sérelmet előidéző mennyiségek egy időben együtt vannak. Ha ugyanis az egyes részmennyiségek az elfogyasztással folyamatosan megsemmisülnek, és ezért nem halmozódnak fel, a közegészség fokozott veszélyeztetése nem következik be.

Ezért a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének a minősítése szempontjából a nem forgalomba hozatal céljából egy személy birtokában együtt levő kábítószer mennyisége az irányadó.

Ez a jogértelmezés áll összhangban a Btk 282. §-ával és az ehhez fűzött, a törvényhozói akaratot kifejező miniszteri indokolással, amely külön választotta egymástól a kábítószer "áldozatait" és "haszonélvezőit".

A kábítószer "áldozatain" azokat a személyeket kell érteni, akik a kábítószer fogyasztás rendszeressé válása folytán a kábítószer rabjaivá váltak, vagy ebbe az irányba indultak el. A kábítószer "haszonélvezői" viszont a kábítószerrel kereskedők, a kereskedelem erre specializálódott üzerei és a szervezett bűnbandák tagjai.

Az adott esetben ennek megfelelően a terheltnek az a cselekménye, hogy 1985. októberétől 1986. szeptemberéig folyamatosan mintegy 180 ampulla Dolargan injekciót szerzett meg és adott be saját magának, a Btk 282. §-ának (5) bekezdése szerint minősülő kábítószerrel visszaélés vétségét valósította meg, tekintettel arra, hogy az egy-egy alkalommal megszerzett, és folyamatosan elfogyasztott Dolargan injekció mennyisége a 10 ampullát nem haladta meg.

A Legfelsőbb Bíróság [...] a terhelt cselekményét folytatólágosan elkövetett kábítószerrel visszaélés vétségének minősítette.”

Ez az érvelés első pillantásra védhetőnek tűnik. Bár nem veszi számításba, hogy az idők során elfogyasztott kábítószer mennyiségek folyamatos romboló hatást fejtenek ki a fogyasztójánál, ám ha a védendő jogtárgy – a közegészség – szemszögéből nézem, akkor ez egyáltalán nem tekinthető hiányosságnak. Hiszen – mint az az állásfoglalásban olvasható - az állampolgárok egészségét a folyamatosan elfogyasztott csekély mennyiségű kábítószer mindig ugyanolyan mértékben veszélyezteti. A BJE az egy-egy alkalommal megszerzett és elfogyasztott kábítószer esetében a terhelt cselekményére a folytatólagosság törvényi egységét rendeli alkalmazni¹³.

A határozat jelentőségét az adta, hogy közel tíz évig iránymutatásul szolgált és befolyásolta a jogalkalmazás mikénti alakulását¹⁴. Végül ezt a döntést, amely az eltérő jogértelmezése **folytán BK 155. számú állásfoglalásában**¹⁵ kifejtettekkel is ellenkezett, az **5/1998-as Büntető jogegységi határozat**¹⁶ a továbbiakban nem tekintette irányadónak.

A **BH 1991. 55.** számú eseti döntése szerint a

„Kábítószerrel visszaélés büntette esetén elsősorban nem szakértői, hanem inkább jogi kérdés az, hogy a kábítószer jelentős mennyiségű-e [Btk. 282.§ (3) bek. c) pont, VI. sz. BED].”

A **BH 1994. 294.** számú határozatát azért kell megemlíteni, mert a Legfelsőbb Bíróság által képviselt álláspont igencsak megkérdőjelezhető.

A megyei bíróság a vádlottat 1992-ben jelentős mennyiségű kábítószerrel visszaélés büntette miatt 3 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint viszont az ítélet tényállása részlegesen megalapozatlan, mert elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy a vádlott mit tudott a rábízott kábítószer minőségéről. Legfelsőbb Bíróság kiegészítő orvos szakértői véleményt szerzett be az igazságügyi orvostani intézettől, figyelemmel arra is, hogy a vádlott a letartóztatása óta, a magával hozott kábítószerrel következetesen "hasas"-nak említette, ami a török nyelvben a hasisnak felel meg. Ennek következtében a Legfelsőbb Bíróság a tényállást azzal helyesbítette és egészítette ki, hogy a vádlott úgy tudta: a rábízott, általa fel nem bontott és a csomagoláson keresztül szemrevételezéssel nem ellenőrizhető csomagban enyhébb drog - hasis - van. A vádlottól lefoglalt összességében 259 g anyag, amennyiben az valóban hasis lett volna, nem minősíthető jelentős mennyiségű kábítószernek. Mindezekre figyelemmel az LB a vádlott főbüntetését 2 év 4 hónapi szabadságvesztésre mérsékelte.

„Az ilyen fajta érvelés és gyakorlat semmilyen körülmények között nem fogadható el, már csak azért sem, mert a vádlott tisztában volt azzal, hogy kábítószerrel akart behozni és hogy azt mindenhol - a társadalomra való veszélyessége miatt – büntetni rendelik. Azon az alapon, hogy „a vádlott úgy tudta” vagy „amennyiben az valóban hasis lett volna” nem lehet és nem szabad ítélni, mert szélsőséges esetekben abszurd helyzetek is létrejöhetnek volna. [...] Például, ha a vádlott vallomásában a hozott kábítószerrel következetesen porcukornak említette volna, akkor a fenti érvelés alapján a büntetését korlátlanul enyhíteni vagy mellőzni is lehetett volna.”¹⁷

¹³ A folytatólagosság megállapítása – az elfogyasztott mennyiségek összegzésével! - a '89-es BH-t megelőzően is megfigyelhető volt, példa erre a **BH 1986. 359.**

¹⁴ Jó példa erre a **BH 1990. 169.** határozat, amely megismétli a fent kifejtett és részletesen idézett eszmefuttatást.

¹⁵ **BK 155. sz.** határozat; elemzését lásd 14. oldalon.

¹⁶ **5/1998. BJE** a kábítószerrel visszaélés (Btk. 282. § szerinti) elkövetési magatartásairól; elemzése a 15. oldalon

¹⁷ Csik Attila: A Legfelsőbb Bíróság jogalkalmazói gyakorlatának alakulása..., 138.

A további jogfejlődésünket alapvetően az ENSZ 1988. december 20. napján Bécsben kelt a **Kábítószeres és Pszichotróp Anyagok Forgalmazása Elleni Egyezmény** szabta meg, amelyet hazánk is aláírt, azonban ratifikálására csak 1998-ban került sor.¹⁸ A szigorításokat sürgető egyezmény III. cikkében megfogalmazott ajánlásokat már a **1993. évi XVII. törvény (Büntetőnovella)** jelentős részben átvette. Ennek köszönhető az elkövetési magatartások körének bővítése, illetve új minősítő körülmények bevezetése. Az alaptényállást kiterjesztette az átadás, kínálás, és az azzal való kereskedésre, a 2 – 8 éves büntetéssel fenyegetett esetet kiterjesztette a kiskorú személy felhasználásával történő elkövetésre, illetőleg ha az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez. Lényegesen felemelte és 5 – 15 évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni a jelentős mennyiségű kábítószerrel visszaélést. A törvénymódosítás szigorítást jelentett olyan vonatkozásban is, hogy a csekély mennyiségre elkövetett vétségi alakzat esetében a korábbi egy évről két évre emelte a szabadságvesztés büntetési tételét, igaz alternatív büntetésként megmaradt a pénzbüntetés is.

Forradalmian új változásnak tekinthető a Btk. **282/A.§**-ba beiktatott rendelkezés, amely lehetővé tette a büntetőjogi útról való **elterelést (diverzió)** a fogyasztók esetében, vagyis új büntethetőséget megszüntető okot állapított meg, abban az esetben, ha a kábítószer-fogyasztó csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természet, előállít, megszerez, tart stb.; feltéve, ha az elsőfokú ítélet meghozataláig legalább hat hónapig tartó folyamatos kábítószer függőséget megelőző vagy gyógyító kezelésben vesz részt.

Elmaradt a törvényi tényállásból a **kóros élvezetre alkalmasság** és ezzel egyértelműen eldőlt, hogy önmagában a kábítószer listán, illetőleg a pszichotróp listán (I., II. jegyzékén) szereplő anyagok esetén megvalósul a visszaélés kábítószerrel bűncselekménye.

A Btké-ből időközben a Btk-ba nyert beemelést a **286/A.§ értelmező rendelkezése**, miszerint a kábítószerrel visszaélés szempontjából a veszélyes pszichotróp anyagot is érteni kell.

A módosítás után a kábítószer mennyiségét továbbra is a VI. számú BED határozta meg. A jogalkalmazásban a problémát az jelentette, hogy a csekély mennyiség alsó határa olyan alacsonyan volt meghúzva, hogy a függőségben szenvedő fogyasztó akár egynapi adagjával is átlépte és mindjárt az alapesetbe (öt évig terjedő szabadságvesztés) csúszhat át. Figyelemmel arra, hogy a kábítószerfüggők napi adagja a csekély mennyisége többszöröse is lehet, így a saját adagjuk tartásával gyakran belecsúsztak a jelentős mennyiségbe, amely a szigorítás következtében 5 – 15 évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő.

„Az ezen időszakban született egyik budapesti ítélet szerint 68 mákgubóról állapította meg a bíróság, hogy jelentős mennyiségűnek minősül, ugyanis annak mennyisége 810 mg morfint tartalmaz és ez napi adag 27-szerese. A mákgubóból az elkövetők saját használatra kívántak főzetet nyerni. Volt eset, amikor 37 fej mákgubóról állapította meg a bíróság, hogy jelentős mennyiségű kábítószerrel tartalmaz. Irodalmi adatok szerint, egy évek óta mákteát fogyasztó kábítószerfüggő személy napi adagja 80-100 fej mákgubó is lehet.”¹⁹

Ezen ellentmondás feloldása érdekében a bírósági gyakorlatban általánossá vált a **87.§**, azaz az **enyhítő szakasz** alkalmazása, amelyet szinte minden ilyen esetben felhívtak, és ennek segítségével szabták ki a büntetést.

¹⁸ Az **1998. évi L. törvény** hirdette ki.

¹⁹ Rupa Melida id. mű, 153.

A fenti ellentmondásokat észlelve a Legfelsőbb Bíróság 1994 márciusában hatályon kívül helyezte a **VIII. számú Büntető Elvi Döntésével** a VI. számú BED-et. Ennek ellenére – mivel a Legfelsőbb Bíróság más iránymutatást nem adott – az abban adott mennyiségfogalom meghatározás egy ideig még tovább élt a gyakorlatban, egészen 1995. március 27. napjáig, amikor is sor került a Legfelsőbb Bíróság **BK 155. számú állásfoglalásának** közzétételére. A kábítószerrel visszaélés miatti büntetőjogi felelősségről szóló állásfoglalás nagyjából ugyanazokat a kérdéseket rendezti, melyek már a VI. sz. Büntető Elvi Döntésben megfogalmazódtak. Az állásfoglalás szerint

„III. 1. A Btk. 282.§-ának alkalmazásában „csekély mennyiségű” kábítószer a kábítószerhez hozzá nem szokott fogyasztóra vonatkoztatott halálos (letális), illetve mérgező (toxikus) adag legfeljebb tízszerese.

2. „Jelentős mennyiségű” kábítószer az ilyen adag több mint százszorosa.”

A jogalkalmazók többsége a mennyiségi határok csökkentését tartotta volna indokoltnak, tekintettel arra, hogy ebben az időszakban a kábítószerhelyzet egyértelmű romlásával lehetett számolni, ezzel szemben a kollégiumi állásfoglalás egyértelműen a mennyiségi határok növelését okozta. Továbbra is aggályos volt, hogy a mennyiségi határokat – melyek a büntetőjogi megítélés szempontjából döntő fontosságúak – nem jogszabály, hanem a Legfelsőbb Bíróság Kollégiumi Állásfoglalása tartalmazza.²⁰ A BK 155. – hasonlóan a VI. sz. BED-hez – kábítószerhez hozzá nem szokott fogyasztóra vonatkoztatja a halálos (letális), illetve a mérgező (toxikus) adagot és annak legfeljebb tízszeresében határozza meg a csekély, és százszorosában a jelentős mennyiséget. A két leggyakoribb szer – az Amfetamin és a Cannabis – esetében ez azt jelentette, hogy az Amfetamin esetében csekély mennyiség felső határa 2 grammra, a jelentős mennyiség pedig 20 grammra emelkedett, a Cannabis esetében, ahol a halálos, vagy a toxikus adag mennyisége embereken²¹ nem bizonyított az alapegység megállapítását az állásfoglalás – a hazai és a külföldi tapasztalatok alapján - szakértőre bízta. Kérdésként merül fel az emberben, hogy ha egy szernek nem ismert a halálos/mérgezést okozó adagja, akkor milyen tapasztalatok alapján lehet azt véleményezni? Az orvosszakértői gyakorlat egységesen 1 grammal határozta meg az alapegységet, ehhez képest a csekély mennyiség 10, a jelentős mennyiség pedig 100 gramm.

A kábítószer mennyiségének megállapításakor a **tiszta hatóanyagtartalmat** vették figyelembe. Annak a megállapításához, hogy valamely anyag kábítószerként tartalmazott e, és ha igen, milyen mennyiségben, különleges szakértelem volt szükséges, ezért általában vegyész és orvosszakértőt kellett igénybe venni. Ha a bűncselekményt többféle kábítószerrel követték el, akkor a különböző alapegységek alapján kiszámított mennyiségeket arányosan átszámítva **összegezni** kellett (II.5.e) pont), és ennek alapján számították ki, hogy együttesen meghaladják e a csekély mennyiség felső, illetve a jelentős mennyiség alsó határát.

Az állásfoglalás példája szerint: „ha a bűncselekményt kétféle kábítószerrel követték el, és - a reájuk vonatkozó alapegységek figyelembevételével - az egyik mennyisége a csekély mennyiség felső határának 50%-át, a másiké a 66%-át éri el, az összegzés folytán kapott 116% meghaladja a csekély mennyiség felső határát, és a cselekmény a bűncselekmény alapesete [Btk. 282. § (1) bek.] szerint minősül.”

²⁰ Annak ellenére ez a véleményem, hogy a Kollégiumi Állásfoglalás alkalmazása a bíróságokra kötelező volt.

²¹ „Állatkísérletekben kimutatták a THC patkányokra nézve letális dózisát, azonban nem ismert egy THC miatt történt „emberhalál” sem”. Lásd erről Pelle Andrea: A drogfogyasztás büntetőjogi következményei, 3.

Az így rendkívüli módon megemelt felső határok olyan következményekre vezettek, hogy kereskedelmi mennyiségű kábítószeresek esetén sem lehetett megállapítani a jelentős mennyiséget.

„Zala megyei bíróságok gyakorlatából származó példák szerint 300 db Ecstasy tableta nem minősült jelentős mennyiségnek és 700 kg-ot meghaladó Cannabis növényből nyerhető legkevesebb 94 g delta-9-THC hatóanyag tartalmú marihuána termesztése is mindössze az alapesetben nyerhetett értékelést”²².

További problémaként jelentkezett a bírói gyakorlatban, hogy a Legfelsőbb Bíróság **szakítani kívánt** a BH 1989. 304. és a BH 1990. 169. számú eseti döntésének nyomán kialakult jogalkalmazói gyakorlattal, amely szerint a továbbiakban nem a ténylegesen egy időpontban a fogyasztás céljára az elkövető birtokában levő mennyiség képezi a minősítés alapjaként értékelhető mennyiséget, hanem a kábítószer élvező által elfogyasztott mennyiségek összeadódnak és az összegzett mennyiség határozza meg a cselekmény jogi minősítését. Az állásfoglalás II.5.e) pontja úgy fogalmaz, hogy „*a kábítószerrel visszaélés különböző elkövetési magatartásainak folyamatos megvalósítása (pl. a kábítószer termesztése vagy előállítása, majd tartása, illetve forgalomba hozatala) természetes egység. Ugyancsak természetes egység ha az elkövető egyidejűleg vagy folyamatosan különböző kábítószerekre nézve követi el a cselekményét. A különböző kábítószer mennyiségeket azonban összegezni kell. Az egyes elkövetési magatartásoknál (megszerez, átad) nem kizárt – a Btk. 12.§ (2) bekezdésében meghatározott feltételek megléte esetén – a folytatólágosság törvényi egységének megállapítása sem.*”

Ennek hatására ellentmondásos bírói gyakorlat alakult ki, így szükségessé vált az egységes bírói gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatása, aminek eredményeképpen megszületett a Legfelsőbb Bíróság 1998. október 30. napján kelt **5/1998. számú Büntető jogegységi határozata**. A jogegységi határozat kimondta:

„1. *A kábítószerrel visszaélés akár azonos, akár különböző elkövetési magatartásait megvalósító részcselekmények **természetes egységet** alkotnak.*

2. *Az azonos vagy különböző kábítószereknek a tiszta hatóanyag-tartalom alapulvételével kiszámított **részmennyiségeit** - amelyekre nézve a kábítószerrel visszaélésnek a természetes egység keretébe tartozó részcselekményeit elkövették - **összegezni kell**, és a bűncselekmény minősítése (a csekély vagy jelentős mennyiség megállapítása) szempontjából az összmennyiség az irányadó.”*

A jogegységi eljárás lefolytatását a legfőbb ügyész kezdeményezte. Indítványában kifejtette, hogy „*ellentmondásos jogértelmezés és megosztott bírói gyakorlat tapasztalható a Btk. 282.§-ának alkalmazásával kapcsolatban*”, ugyanis nem alakult ki egységes bírói gyakorlat abban a kérdésben, hogy „*amikor ugyanazon elkövető a törvényi tényállásban meghatározott magatartást vagy magatartásokat többször tanúsítja, egyetlen bűncselekményért tartozik-e büntetőjogi felelősséggel, s ha igen, azt természetes avagy törvényi (folytatólágos) egységnek kell-e minősíteni*”. Emellett – ezzel szorosan összefüggve – határoznia kellett abban a kérdésben is, hogy „*a bűnösség körében - az elkövetés tárgyául - csupán a terheltnél egy alkalommal egyszerre fellelt kábítószer-mennyiséget, avagy mindazt a mennyiséget figyelembe kell-e venni, amelyre nézve a bizonyítás eredményes volt*”.

²² Rupa Melinda id. mű, 154.

Jogirodalmi nézetekkel is alátámasztva a Legfelsőbb Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a természetes egység keretei közé tartozik az adott törvényi tényállás alapesetét kimerítő – bár különböző részcselekmények által megvalósítható – valamennyi olyan magatartás, amely a Btk. 282.§ (1) bekezdése szempontjából tényállásszerű, feltéve, hogy azokat egy eljárásban bírálják el. Ennek indoklására a határozat kifejti, hogy a különböző „részcselekmények egymást kiegészítő módon alkalmasak kiváltani azt a káros hatást, amely miatt e cselekmények társadalomra veszélyesek és büntetendők. Az elkövetési tárgyak ugyanaz és jöllehet a bűncselekmény tárgyi oldalának különböző ismérveit valósítják meg, egyaránt a cselekmény alapeseti törvényi tényállásának keretein belül maradnak.

Erre a szoros összefüggésre tekintettel, ha a lehetséges elkövetési magatartások közül egy vagy több ismétlődően vagy folyamatosan valósul meg, illetve, ha ugyanannak az elkövetőnek a terhére több különböző - az alapeset körébe tartozó - cselekmény állapítható meg, úgy ezek a cselekmények azonosságukra vagy különbözőségükre tekintet nélkül a természetes egység fogalmába tartoznak. [...]

A természetes egység kizárja a folytatólagosság mint törvényi egység megállapítását [...].

Valamely részcselekmény ismétlődő jelleggel történő elkövetése legfeljebb a büntetéskiszabás körében értékelhető.”²³.

Mindezekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság nem tartotta irányadónak a BK 155. sz. állásfoglalásának II / e. pontja (3) bekezdésének azon megállapítását, miszerint nem kizárt az egyes elkövetési magatartásoknál – a Btk. 12.§ (2) bekezdésében meghatározott feltételek megléte esetén – a folytatólagosság törvényi egységének megállapítása. Fontos kiemelni, hogy „a Legfelsőbb Bíróság csak az alapeset körébe tartozó cselekményeknél zárta ki a folytatólagosság, mint törvényi egység megállapítását, [azonban] nincs akadálya az eltérő minősítésű részcselekmények (pl. üzletszerű kereskedés és ugyanazon személy által történő kábítószer fogyasztás) esetében a folytatólagos elkövetés megállapításának, hisz [...] a folytatólagosság megállapításához nem szükséges, hogy minden cselekmény ugyan olyan minősítés alá essék. Az eltérő minősítésű részcselekmények esetében a törvényi egység minősítése a legsúlyosabb minősítéshez kapcsolódik.”²⁴

A Legfelsőbb Bíróság a határozat indoklását azzal zárta, hogy egyértelművé tette, a továbbiakban nem tekinti irányadónak – a BK 155. sz. állásfoglalásában közzétettekkel is ellenkező - BH 1989. 304. szám alatti döntését.

A jogi szabályozás - 1999. március 1-jei hatállyal - újra megváltozott az **1998. évi LXXXVII. törvény** megjelenésével. A törvénymódosítás előzménye volt, hogy a Btk. 282. és 282/A.§-ai nem voltak kellően differenciáltak. Emellett a csekély és a jelentős mennyiség határainak megállapítási módját is sokan kritizálták. Végül a törvényi rendelkezések nem tükrözték megfelelően az egyes kábítószer visszaélések és a visszaélők társadalomra veszélyessége közötti különbségeket.

²³ Idézetek a jogegységi döntésből.

²⁴ Rupa Melinda: id. mű, 158.

A kormányzat szándéka az 1998-as Btk. módosítás előterjesztésével egyértelműen a nagyfokú szigorítás volt, így a „fogyasztói” típusú magatartásokat (282.§ (1) bekezdés) kivéve, a büntetési tételek határozottan emelkedtek. A törvény - a korábbi szabályozástól eltérően – a 282.§ (1) és (2) bekezdésében az elkövetési magatartásokat **két csoportra** osztja. A 282.§ (1) bekezdése a „**fogyasztói**” típusú magatartásokat – természet, előállítás, megszerzés, tartás, országba behozatal, kivitel, átvitel – míg a (2) bekezdés a „**forgalmazói**” típusú magatartásokat – kínálás, átadás, forgalomba hozatal, kereskedés – sorolja fel. A módosítás az egyes elkövetési magatartások közötti különbségtétellel egyértelművé teszi, hogy a társadalomra veszélyesség szempontjából a „forgalmazói” típusú magatartások kiemelkedő jelentőségűek. Ezt a törvény elsősorban azzal fejezi ki, hogy az egyes csoportok vonatkozásában eltérő büntetési tételeket állapít meg, így az (1) bekezdésben meghatározott cselekményeket 5 évig terjedő, míg a (2) bekezdés esetén 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni.

A 282.§ (3)-(5) bekezdési sorolja fel a **minősített eseteket**, amelyekhez eltérő büntetési tétel kapcsolódik, attól függően, hogy az (1) vagy a (2) bekezdésben szabályozott elkövetési magatartások minősített eseteiről van szó. Az eddigiektől eltérő új minősítő körülmény a (3) bekezdésben a **fegyveres, hivatalos, vagy közfeladatot ellátó személyként** való elkövetés²⁵, vagy ha a bűncselekményt nem kábítószerfüggő, **kábítószerfüggő felhasználásával** követi el (Btk. 282.§ (3) bekezdés b), c) és e) pontjai). Ugyanezen bekezdés d) pontjába foglalt minősítő körülménye úgy módosult, hogy a cselekmény akkor minősül súlyosabban, ha 18. életévét betöltött személy **18. életévét be nem töltött személy** felhasználásával követi el a cselekményt, illetve az elkövetés útján ilyen személy jut kábítószerhez. A 282.§ (4) bekezdés szerinti minősített esetet szintén a módosítás vezette be. Eszerint, ha a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt **épületek területén**, vagy annak **környezetében**, illetve a fegyveres erők, vagy a büntetés-végrehajtási szervezet **objektumaiban** követik el a büntetés a „forgalmazói” típusú elkövetési magatartásoknál 5 - 10 évig terjedő szabadságvesztés lehet²³. Az (5) bekezdés esetén a minősítő körülmény a **jelentős mennyiségű** kábítószerre, illetve a **bűnszervezet** tagjaként, vagy megbízásából történő elkövetés, amelynek a büntetési tétele szintén aszerint alakul, hogy mely típusú magatartásokat minősíti. Fontos kiemelni, hogy a (2) bekezdéshez tartozó büntetési tétel megegyezik az emberölés minősített eseteinek büntetési tételével, a jogalkotó ezzel fejezte ki a cselekmény fokozott társadalomra veszélyességét.

A (6) bekezdés sui generis, önálló tettesi magatartássá nyilvánított bűnsegédi magatartást – az **anyagi eszköz szolgáltatását** – rendeli büntetni az alapcselekmény (1)-(5) bekezdés szerinti büntetési tételeket alapul véve. A (7) bekezdés szintén egy sui generis, azonban **előkészületi magatartásokat** – felhív, ajánlkozik, vállalkozik, közös elkövetésben megállapodik - rendel büntetni. A 282.§ (8) bekezdésében egy vétségi alakzatot találunk, amelyet **csékély mennyiségű** kábítószerrel visszaélés esetében kell alkalmazni. A (9) bekezdés szubszidiárius tényállása ugyancsak vétségként a kábítószer **fogyasztását**, illetve a nagy nyilvánosság előtti **kábítószer fogyasztásra való felhívást** rendeli büntetni. Ennek a törvényhelynek a sajátossága, hogy már közvetlenül bünteti a fogyasztást - nem pedig közvetetten a megszerzésen, természetesen stb. keresztül - ellentétben a korábbi (és későbbi, ma is hatályos) szabályozással.

²⁵ Ezen minősítő körülmények kodifikálása nemzetközi kötelezettségvállaláson alapult. Bevezetéséhez hazánk az **1988. évi Bécsben** kelt kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni **egyezményben** vállalt kötelezettséget.

A '98-as büntetőjogi novella jelentősen átalakította a Btk. 282/A.§-ának tartalmát is, amely ettől kezdve a **kábítószerfüggő** által elkövetett cselekményeket szabályozta. „A jogalkotó ebben a szakaszban kifejezésre jutatta azon álláspontját, miszerint a kábítószerfüggővé vált fogyasztó inkább áldozat, mintsem elkövető, ezért megbüntetésé helyett a hangsúlyt a gyógyításra kell helyezni. Ez a felfogás tükröződik a büntetési tételekben és az elterelést biztosító szabályokban is.”²⁶. Fontos eltérés a korábbi szabályozástól, hogy a törvény csupán a kábítószerfüggő elkövetőknek teszi lehetővé az elterelés választását. Az enyhébb büntetés, illetve az büntethetőség megszüntetésének reményében várható volt, hogy egyre több elkövető fogja magát függőnek vallani, s ez fokozott felelősséget hárított az ügyekben kirendelt orvos-szakértőkre.

Megnyugtató változás volt ugyanakkor, hogy a korábbi évtizedek rossz gyakorlatával szemben törvényi szintű és határozott szabályozást kapott a „**csékély**” és a „**jelentős mennyiségek**” fogalmi. A Btké. módosított 23.§-a tartalmazza 1999. március 1-jétől a leggyakrabban előforduló kábítószeres – tiszta hatóanyag tartalmuk alapulvételével kiszámított – csékély mennyiségének a felső határát. A kábítószer-tartalmú növények esetén a törvény az egyedek számát határozza meg. Ehhez képest ezen mennyiségek húszszorosában jelölhető meg a jelentős mennyiség alsó határa. Azon anyagok esetében, amelyek nem szerepelnek a táblázatban, az az anyagmennyiség tekinthető csékély mennyiségnek, amelynek élettani hatása legfeljebb 0,9 gramm morfinbázis élettani hatásával megegyező. Ugyanezen szerek esetében a 0,9 gramm morfinbázis húszszorosának hatásával megegyező mennyiségű kábítószer jelentős mennyiségű.²⁷

Felmerülő jogalkalmazási problémák

1. A kábítószerrel visszaélés tényállásának módosulása következtében az **5/1998-as BJE határozat** több rendelkezését is újra kellett értelmezni, ugyanis az még a korábbi szabályozásra vonatkoztatva született meg. Az 1998. évi LXXXVII. tv. a tényállást az alapeset vonatkozásában kettébontotta. Frech Ágnes szerint a kérdés az, hogy „hogyan egyeztethető össze az új törvényi szabályozás az 5/1998-as büntető jogegységi határozattal, amely még a korábbi jogszabályhoz kapcsolódott, de a hatályba lépése és léte már az új jogszabály idejére esik.”²⁸.

Az eldöntendő kérdés, hogy a 282.§ (1), illetve (2) bekezdése alap-minősített esetnek, vagy két külön alapesetnek tekintendő-e. A Magyar Büntetőjog Kommentárja (Hvgorac) szerint alap, illetve minősített esetről van szó, anélkül azonban, hogy tovább fejtegetné ezt a gondolatot, hiszen ez oda vezetne, hogy ugyanazon elkövető „forgalmazói” típusú magatartásába beleolvadna a „fogyasztói” típusú magatartása. „Ezzel szemben elgondolkodtató, hogy a két bekezdésben foglalt magatartások oly mértékben eltérő jellegűek – fogyasztási, illetve forgalmazási típusúak – hogy a fenti megoldás nem feltétlenül helytálló. Előfordulhat ugyanis a gyakorlatban, hogy [...] egyértelmű, hogy az illető forgalmazás céljából tartja magánál a kábítószeret, de ez a forgalmazás meghiúsul. Ebben az esetben nem tehet mást az ítélkező bíró, mint hogy a (2) bekezdés kísérletét állapítja meg, hiszen a beolvadás miatt az (1) bekezdés cselekmény nem valósulhat meg.”²⁹

²⁶ Németh Miklós: A kábítószerrel visszaélés büncselekményéhez kapcsolódó jogalkalmazási kérdések, 189.

²⁷ **Függelék:** 1. számú ábra Mennyiségek összehasonlító táblázata.

²⁸ Frech Ágnes: A kábítószerrel visszaélés törvényi tényállásnak elemzése [2], 32.

²⁹ Németh Miklós: id. mű, 192.

Frech szerint viszont a kábítószeres ügyekben ítélező bírák többsége azzal értett egyet, hogy a Btk. 282.§ (1) és (2) bekezdése két alapeseti tényállás. Ezt az álláspontot látszik alátámasztani a 282.§ szerkezete is, mivel ez a megkülönböztetés lényegében a törvényhely egészén végig követhető, azaz a minősített esetek többsége is külön veszi az első két bekezdés szerinti magatartásokat. A bírónő álláspontja szerint, miután a jogegységi határozat az ugyanazon bekezdésen belüli különböző részcelemek halmazáról beszél, ezt úgy kell értelmezni a hatályos törvényre, hogy természetes egységet alkotnak a 282.§ (1) bekezdésében meghatározott különböző elkövetési magatartások, és az azokhoz kapcsolódó mennyiségek, illetve ugyancsak természetes egységet alkotnak a 282.§ (2) bekezdésben szereplő magatartások a mennyiségek összegzése mellett, de csak az adott bekezdésen belül. A Btk. 282.§ (9) bekezdésében írt vétségén azonban nem merülhet fel a jogegységi döntés alkalmazása, mert a törvényben a fogyasztás mellett mennyiségek nem szerepelnek, tehát nem jöhet szóba az egység-többség kérdése, így a mennyiségi összegzés követelménye sem. „A fogyasztást tehát az elfogyasztott kábítószer mennyisége nem minősíti. [...] a Btk. 282.§ (9) bekezdése egy harmadik alapeseti tényállásként fogható fel, így ugyanazon elkövető fogyasztói típusú, forgalmazói típusú magatartása, illetve kábítószer fogyasztása 3 rendbeli cselekménynek minősül.”³⁰

A Btk. Magyarázata szerint „természetes egység valósul meg mindazokban az esetekben, amelyekben az elkövetési magatartás – a tárgyi oldal többi ismérvével összefüggésben – a törvényi tényállás keretei között marad. Rendszerint az adott törvényi tényállás alapesetét kimerítő cselekmény hoz létre természetes egységet.” Az igazi kérdés az, hogy ez igaz e akkor is, ha egy törvényi tényállásnak – mint amilyen a kábítószerrel visszaélés – több alapesete van és az adott cselekmény mind a „fogyasztói”, mind a „forgalmazói” típusú magatartásokat megvalósítja. Vagyis a bírónő álláspontjával szemben létrejöhet e természetes egység két különböző bekezdésen belül is a mennyiségi összegzés követelményének betartása érdekében? Azt a jogegységi határozat is kifejti, hogy – az akkor még egy bekezdésben megfogalmazott – részcelemek egymást kiegészítő módon alkalmasak kiváltani azt a káros hatást, amely miatt e cselekmények társadalomra veszélyesek és büntetendők. Továbbá az elkövetési tárgyak is ugyanaz és bár a bűncselekmény tárgyi oldalának különböző ismérveit valósítják meg, egyaránt az alapeseti törvényi tényállásnak a keretein belül maradnak.

Csik Attila szerint: „A jogegységi határozat nem ugyanazon bekezdésen belüli különböző részcelemek halmazáról beszél, hanem sokkal inkább a kábítószerrel visszaélés törvényi tényállásának alapesetébe tartozó különböző részcelemek (elkövetési magatartások) halmazáról van szó, amelyet úgy is lehetne értelmezni a hatályos törvényekre, hogy természetes egységet alkotnak a 282.§ (1) bekezdésében és a 282.§ (2) bekezdésében meghatározott elkövetési magatartások a hozzájuk kapcsolódó mennyiségekkel együtt. [...] A jogegységi határozat kimondja, hogy a mennyiségi összegzés követelménye (valamennyi) természetes egységbe tartozó elkövetési magatartás vonatkozásában fennáll. Ugyanis, ha elfogadjuk azt, hogy csak a különböző bekezdésekben szabályozott elkövetési magatartások képezhetnek természetes egységet, akkor ennek megfelelően kellene eleget tenni a mennyiségi összegzés követelményének is, amely sérülne, mivel ebben az esetben nem a terhelt által megvalósított valamennyi elkövetési magatartáshoz kapcsolódó összkábítószer-mennyiség jelentené a minősítés alapját, hanem külön-külön kellene összegezni és minősíteni a különböző bekezdésekbe tartozó elkövetési magatartásokat és a hozzájuk fűződő mennyiségeket. Ez az értelmezési lehetőség viszont nemcsak [...] a jogegységi határozatban kifejtettek sértené, hanem ellentétes lenne a 1998. évi Btk. módosítás egyértelmű szigorítást megvalósító elképzelésével, hiszen a cselekmény enyhébb elbírálását tenné lehetővé.”³¹

³⁰ Frech Ágnes: id. mű [2], 31.

³¹ Csik Attila: id. mű, 150.

2. Az elkövető a fogyasztáson kívül egyéb visszaélést is megvalósít.

1. Amennyiben a fogyasztó csekély mennyiségű kábítószerre a 282.§ (1) vagy (2) bekezdésébe ütköző magatartást is megvalósít, úgy a (9) bekezdés alapján fogyasztóként vétségért felel, mivel az előbb említett magatartások a 282.§ (8) bekezdésében írt elkövetések, amelynek a büntetési tétele nem súlyosabb, mint a (9) bekezdésben írt vétségé (2 évig terjedő szabadságvesztés).

2. Ha viszont a kábítószer-fogyasztó a csekély mennyiséget meghaladó, de a jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószerrel tart, stb., úgy a 282.§ (1) bekezdése szerint felel, vagyis elveszíti a fogyasztóra vonatkozó kedvezőbb elbírálás lehetőségét, mert az ilyen mennyiségű kábítószer megszerzése, tartása stb. súlyosabban büntetendő (5 évig terjedő szabadságvesztéssel). Hasonlóan, ha a fogyasztó ún. alapeseti mennyiséget ad át, hoz forgalomba stb., úgy a cselekménye 282.§ (2) bekezdése alapján büntetendő 2 – 8 évig terjedő szabadságvesztéssel.

„Megjegyzés: ilyen esetekben a cselekmény minősítését részben az (1), részben a (2) bekezdésben írt elkövetésekhez kapcsolódó mennyiségek összegzése alapján kell megállapítani, de kívül esik ezen a kábítószer-fogyasztó által már elfogyasztott, meg nem levő kábítószer mennyisége.”

Ha pedig a fogyasztó jelentős mennyiségű kábítószerrel követi el a cselekményt, úgy a cselekménye a 282.§ (5) bekezdésében írtak szerint minősül, az ott tett megkülönböztetéshez képest.³²

3. A függő fogyasztó cselekményeinek minősítése a Btk. 282/A.§ (1), (2) és (5) bekezdése alapján. A jogalkotó a kábítószerfüggő fogalmának kodifikálásával kifejezésre jutatta azon szándékát, miszerint meg kell különböztetni a kábítószerrel pusztán élvezni kívánó fogyasztót, illetve a már függővé vált fogyasztót, aki inkább tekintendő áldozatnak, mintsem büntetendő elkövetőnek. Ennek jegyében alakította át az 1998-as módosítás a Btk. 282/A.§-át és az alanyi kört a kábítószerfüggő elkövetőkre korlátozta. A tényállás elkövetési magatartásai teljes egészében megfelelnek a 282.§ (1) és (2) bekezdésében megfogalmazottaknak, ugyanúgy két bekezdésbe kerültek csoportosításra, azonban az ezekhez kapcsolódó büntetési tételek jóval enyhébbek. A minősített esetek körét viszont eltérően szabályozza és a kábítószerfüggő fogyasztó által megvalósított visszaélésnek két minősített esetét sorolja fel a törvény, mégpedig az üzletszerű és a jelentős mennyiségre történő elkövetést. Ez azt jelenti, hogy az elkövető csak ezen minősített esetek elkövetésekor részesül kedvezőbb elbírálásban, hiszen az egyéb minősítő körülmények fennforgása esetén (282.§ (3) bekezdés b)-d) pontja, (4) bekezdés és (5) bekezdés b) pontja) már az általános szabályok szerint felel.³³

„Egy példán bemutatva, ha a kábítószerfüggő elkövető iskolában árul kábítószerrel, cselekménye nem a 282/A.§ alapján, hanem a 282.§ (4) bekezdése alapján minősül, hisz ezen cselekménye nem függ össze függő állapotával, indokolatlan lenne tehát ezzel kapcsolatban privilegizált helyzetbe hozni őt.”³⁴

³² Levezetés és idézet: Frech Ágnes: id. mű [2], 32.

³³ A problémával a **2/2003. BJE határozat** II. pontja foglalkozik.

³⁴ Németh Miklós: id. mű, 198.

A 282/A.§-a további kedvezményeket is tartalmaz a függő fogyasztók számára. Az (5) bekezdés a) pontja a fogyasztást és a fogyasztás céljából való tartást rendeli büntetni úgy, hogy ehhez nem kapcsol mennyiségi korlátot. A törvény kedvezőbb elbírálást enged a függő fogyasztó számára, ha fogyasztáshoz enyhébb megítélésű beszerző magatartások kapcsolódnak, azonban itt már mennyiségi határ is van: csupán a csekély mennyiségű előállítás, termesztés, megszerzés teszi lehetővé a vétségi minősítést (282/A.§ (5) bekezdés b) pont). Feloldhatatlan az az ellentmondás, ami a bekezdés két pontja, a saját fogyasztás célját szolgáló tartás (mennyiségi határ nélkül) és a saját fogyasztás célját szolgáló csekély mennyiségre történt megszerzés között feszül. A gyakorlatban ugyanis a két magatartás (tartás – megszerzés) között attól függően jelentkezik különbség, hogy az elkövető cselekménye milyen stádiumban lepleződik le.

„Ha az elkövetőt egy razzia során éppen akkor érik tetten, amikor saját fogyasztása céljából megszerzi a kábítószer cselekménye csak akkor minősül az (5) bekezdés b) pontja alapján, ha a kábítószer csekély mennyiségű. Ezzel szemben, ha a razzia során az elkövetőnél kábítószer található, nem bír jelentőséggel a mennyiség, hiszen mindenképpen az (5) bekezdés a) pontja alkalmazandó, mindössze a saját fogyasztása céljából való tartás a feltétel.”³⁵

„E törvényi megoldás logikátlan, de bírói értelmezéssel nehéz kiküszöbölni.”³⁶

4. Az eltereléssel (diverzió) kapcsolatos problémakör. Lényeges változás a korábbi szabályozáshoz képest, hogy az új törvény értelmében már csak a kábítószerfüggő elkövető részére biztosítható a kezelés igénybevételének lehetősége, amely immár csak gyógykezelés lehet. Az alapgondolta azonban annyiban nem változott, hogy elterelésre csak bizonyos magatartások esetén kerülhet sor és nemcsak kábítószerrel visszaélés esetén, hanem a kábítószer fogyasztással összefüggő, és két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő más bűncselekmény megvalósítása esetén is.

1. Az eljárás felfüggesztése mellett – amennyiben az elkövető vállalja – biztosítani kell a 6 hónapos folyamatos gyógykezelés igénybevételének lehetőségét akkor, ha az elkövető kábítószer fogyasztott, vagy saját fogyasztás céljából tartott (mennyiségtől függetlenül), illetve csekély mennyiségű kábítószer saját célú fogyasztásra előállít, megszerz, tart (282/A.§ (6) bekezdés a) pontja). A kérdés ugyanezen szakasz b) pontjával kapcsolatban vetődik fel: Mi minősül a kábítószer-fogyasztással összefüggő cselekménynek? Az esetek túlnyomó többségében a „más” bűncselekmény valamilyen vagyoni elleni bűncselekményt takar (az elkövető lop, sikkaszt valamely értéket, abból a célból, hogy kábítószerrel vásároljon). Gyakoriak továbbá az okirattal kapcsolatos visszaélések (pl. recept-hamisítás, amely a kábítószerhez jutás egyik formája lehet). Ezekben az esetekben a kábítószerrel visszaélés és a más bűncselekmény között közvetett kapcsolat van. A többségi álláspont szerint az ilyen és ehhez hasonló cselekményeket kell érteni a törvény által használt „kábítószer-fogyasztással összefüggő” kifejezés alatt. Ez az értelmezés azonban egy gyakorlati problémát vet fel, nevezetesen azt, hogy a lopáson kapott kábítószerfüggő elkövető azt állítja, hogy kábítószer vásárlása céljából lopott, tekintettel arra, hogy így igénybe veheti az elterelés kedvezményét. Ezért minden ilyen esetben fokozottan kell vizsgálni a cselekmény valódi indítékát.

³⁵ Németh Miklós: id. mű, 199.

³⁶ Frech Ágnes: id. mű [2], 33.

2. Amennyiben a kábítószerrel visszaélés mellett más, a (6) bekezdés b) pontja alá nem vonható bűncselekményt is elkövetnek mi a teendő? Leválaszthatja e a nyomozó hatóság, ügyészség, illetve a bíróság a kábítószerfüggő személynek a fogyasztással kapcsolatos magatartását, amely miatt – a törvényi feltételek teljesülése esetén - az eljárás megszüntetésének van helye, vagy az egyéb cselekmények léte egységes elbírálást igényel. Kétféle álláspont létezik. Az egyik szerint az elkövető csak akkor kapja meg az elterelés lehetőségét, ha a kábítószerrel visszaélés mellett nincs olyan cselekmény, amely nem fér bele a 282/A.§ (6) a)-b) pontjába. A többségi álláspont szerint viszont az eljárás felfüggesztésére, illetve megszüntetésére vonatkozó szabályok kógensek, azokat mindenképpen érvényre kell juttatni, tehát meg kell teremteni azt az eljárásjogi környezetet, amelyben érvényesülhetnek. Ez azt jelenti, hogy az ügyek elkülönítése folytán a cselekmények egy részére az eljárást fel kell függeszteni (és meg kell várni az 1 éves határidő végét), a maradék cselekmények miatt pedig folytatni kell.

3. Gondot okozott a nyomozó hatóságnak, hogy miként járjon el azzal a gyanúsítottal szemben, aki kábítószer-függőséget gyógyító kezelés hatálya alatt áll, de a felfüggesztés tartama alatt vele szemben kábítószerrel visszaélés miatt újabb eljárás indul. Korábban az volt a gyakorlat, hogy az elkövetőt „kivették a felfüggesztésből” és a két ügyet egyesítve folytatták a nyomozást ellene. Erre az intézkedésre azonban törvényes lehetőség nem volt, mert az akkori Be.³⁷ szerint az eljárást csak és kizárólag akkor lehet folytatni, ha a vádlott hitelt érdemlően, okirattal nem tudja igazolni, hogy a felfüggesztéstől számított 1 éven belül 6 hónapos folyamatos gyógykezelésben részesült.³⁸

4. Végül kérdéses volt, hogy milyen okiratot kell érteni a (6) bekezdésben meghatározott okiraton, amellyel igazolni kell a 6 hónapos folyamatos gyógykezelés megtörténtét. A Btk. ugyanis nem határozza meg ennek az okiratnak a tartalmát. A bírói gyakorlat alakított ki ezzel kapcsolatban egyfajta okirati meghatározást, ami szerint ilyen okirat lehet az ÁNTSZ területileg illetékes hatósága által kiállított igazolás, a kábítószer-függőséget véleményező szakértő igazolása, illetve egészségügyi intézmény megfelelő szakképzettséggel rendelkező orvosa által kiállított igazolás.³⁹

5. A halmazati kérdések körében felmerülő problémák. Kérdés, hogy hogyan bírálható el annak az elkövetőnek a cselekménye, aki az elkövetési idő első részében, mint kábítószer fogyasztó kábítószerrel kereskedett, majd az elkövetés végére a fogyasztás következtében függővé vált, és mint függő akár „fogyasztói”, akár „forgalmazói” típusú magatartást is megvalósított. „[Ebben az esetben] az a helyes megoldás, hogy „az általános szabályok” szerint minősülő visszaélés és a függő személy által elkövetett visszaélés több rendbeli cselekménynek minősül.”⁴⁰

³⁷ 1973. évi I. tv. a büntetőeljárásról (régí Be.).

³⁸ A hatályos Be. (1998. évi XIX. tv.) a fent leírt esetben már lehetőséget biztosít a vádemelés elhalasztása, vagy bírósági szakban történt eljárás felfüggesztésekor, a vádemelésre (Be. 227.§ (4) bekezdés b) pont), illetve az eljárás felfüggesztésének megszüntetésére (Be. 266.§ (7) bekezdés).

³⁹ A kérdést a 26/2003. ESzCsM – GyISM együttes rendelet, a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer használatot kezelő más ellátás vagy megelőző felvilágosító szolgáltatás szabályairól, rendezte.

⁴⁰ Frech Ágnes: id. mű [2], 36.

6. Az átmeneti szabályok hiánya. A függő fogyasztóra olyan kedvezőbb szabályok vonatkoznak, amelyek az 1999. március 1-je előtti elkövetésekre is alkalmazandóak a Btk. 2.§-ára⁴¹ figyelemmel. Az átmeneti szabályok hiánya miatt viszont nincs lehetőség az alkalmi fogyasztókkal szemben, hogy az ún. redukált elkövetési magatartások és csekély mennyiségre történő elkövetés esetén az eljárás felfüggesztésére, illetve megszüntetésére kerüljön sor. Ennek az eljárási jogi feltételeit ugyanis megszüntette a módosítás, mivel a Be. 137.§ (2) bekezdését, illetve 269.§ (5) bekezdését az 1998. évi LXXXVII. törvény 31. és 40.§-a megváltoztatta. Így nincs lehetőség arra, hogy a módosítás hatálybalépése előtt elkövetett cselekmények tekintetében az elterelés elkövetéskor hatályos szabályai érvényesüljenek, mert az eljárási törvény – amelyen mindig az elbíráláskor hatályos törvényt kell érteni – erre az esetre felfüggesztési lehetőséget már nem biztosított.⁴² Azonban a függőnek nem minősülő fogyasztó esetén is – ugyan más rendelkezések alapján, de - volt lehetőség a kezelés előírására. Amennyiben például az ügyész vádelhalasztással élt, úgy lehetőség volt a pártfogó felügyelet magatartási szabályaként – az elkövetővel való előzetes egyeztetés alapján – a kezelés előírására. Ugyanilyen formában a bíróság a büntetőjogi felelősség megállapítása mellett próbára bocsátás, vagy felfüggesztett szabadságvesztés esetén és pártfogó felügyelet mellett ugyancsak magatartási szabályként előírhatta a kezelést. Ezekben az esetekben a kezelés megszakítása, vagy nem teljesítése a próba szabályainak megszegését jelenti és az eljárási jogi törvényben szabályozott következménnyel jár, mint pl. vádemelés, büntetés kiszabása, büntetés végrehajtása [Btk. 82.§ (6) bek., Bvtvr.⁴³ 97.§ (2) bek. g) pont, Btk. 73.§ (1) és (2) bek., Btk. 91.§ (1) bek. c) pont].

7. A Btké. 23.§-ának visszaható hatálya a mennyiség szerinti minősítésnél. A kérdés az, hogy milyen mennyiség fogalmakkal számoljon a bíróság akkor, ha a vádlottra kedvezőbb, elkövetéskori törvényt alkalmazza a kábítószerrel visszaélés vonatkozásában. Hogyan kell értelmezni a nullum crimen sine lege elvét, illetve a Btk. 2.§-át, amely tiltja a szigorúbb új törvény visszaható hatályát? A probléma lényege az, hogy az 1999. március 1-je előtti mennyiségi határok jóval kedvezőbbek voltak az elkövetőkre nézve, mint a módosítás utáni Btké-ben meghatározott mennyiségek. Ezeket a határokat azonban nem törvény (még csak nem is jogszabály), hanem a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 155. számú állásfoglalása tartalmazta, amelyet emiatt nevezhetünk ex lex állapotnak. Ennél fogva nem hívható fel a Btk. 2.§-a, miszerint a visszaható hatály tilalma miatt Btké. azért nem alkalmazható, mert az elkövetéskori törvényt kell alkalmazni. Szűken értelmezve a Btk. 2.§-át ugyanis 1999. március 1-je előtt nem volt ilyen törvény. A bírák többsége szerint viszont a szigorúbb rendelkezéseknek nem lehet visszaható hatálya és az alkalmazandó jogot a maga egészében kell tekinteni, így az 1999. március 1-je előtti elkövetésekre az akkor hatályos jogszabály mellé a BK 155. számú állásfoglalás mennyiségi határait kapcsolják. Ezt az álláspontot támasztja alá, hogy maga a Btké. sem mondta ki a visszaható hatályát, illetve nem állítja, hogy a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell. Ezért a Btké. 23.§-ában írt mennyiségi határokat csak az új törvénnyel együtt alkalmazták a bíróságok.

⁴¹ **Btk. 2.§:** „A bűncselekményt az elkövetése idején hatályban levő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban levő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálható el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntető törvénynek nincs visszaható ereje.”

⁴² Az **Alkotmánybíróság 35/1999. számú határozata** megállapította, hogy az Országgyűlés - az átmeneti szabályok megalkotásának mellőzésével - mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő és egyben felhívta az átmeneti eljárási szabályok megalkotására.

⁴³ **1979. évi 11. tvr.** a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról (Bvtvr.).

8. Itt kell még megemlíteni a Legfelsőbb Bíróság 2/2003-as Büntető jogegységi határozatát, amely – hasonlóan az 5/1998-as BJE-hez – egy már hatálytalan szabályozáshoz kapcsolódik. Ahogy azt a határozat is megállapítja a módosítás folytán a kábítószerrel visszaélés tényállása jelentősen átalakult, így „a jogegységi határozat értelmében az 1999. március 1. és 2003. február 28. napja között hatályban volt Btk. 282.§ és 282/A.§ alkalmazási körére vonatkozik s nem irányadó akkor sem, ha a 2003. évi II. törvénnyel módosított Btk. rendelkezéseinek visszaható hatálya (Btk. 2.§) van.”.

A határozat **rendelkező része** szerint:

„A kábítószerrel visszaélés 1998. évi LXXXVII. törvény 62. §-ával és 63. §-ával megállapított - 1999. március 1. napja és 2003. február 28. napja között hatályban volt - rendelkezéseinek (Btk. 282. § és 282/A. §) az alkalmazási körében

I. a csekély mennyiségű kábítószerrel elkövetett kábítószerrel visszaélés vétsége [Btk. 282. § (8) bek.] megállapításának az alapeseti cselekményt minősítő körülmények fennforgása esetén nincs helye;

II. a kábítószerfüggő személy által a Btk. 282. §-ának (3) bekezdés b), c), d) pontjában, illetőleg (4) bekezdésében felsorolt valamely minősítő körülményt is megvalósító cselekményt - beleértve a kábítószerfüggő elkövető csekély mennyiségű kábítószerrel elkövetett cselekményét is - a kábítószerrel visszaélés általános szabályai [Btk. 282. § (1)-(4) bek.] szerint kell minősíteni.”

Az határozat **indoklása**:

1. A kábítószerrel visszaélés tényállásának privilégizált esete a Btk. 282.§ (8) bekezdésében meghatározott csekély mennyiségű kábítószerrel történő elkövetés, amely azokra az elkövetési magatartásokra vonatkozik, amelyeket a Btk. 282.§ (1) bekezdése tartalmaz, illetve a (2) bekezdésből a kínálásra, átadásra is. A szöveg logikai értelme kizárja, hogy a privilégizált eset alkalmazható legyen az alapeseti elkövetési magatartásokra, ha a Btk. 282.§-ának (3) és (4) bekezdésében felsorolt minősítő körülmények az alapeseti cselekményt súlyosabban minősítik. „A büntetési tételek eltérő mértékének elvi alapja és indoka az, hogy a különböző bűncselekmények társadalomra veszélyességének mértékét a törvényalkotó eltérőnek ítéli meg. [...] ...nagyobb társadalomra veszélyességet képvisel az olyan eset, amikor csekély kábítószer mennyiségre és a (8) bekezdés szerinti elkövetési magatartásokkal ugyan, de a (3) és / vagy (4) bekezdés szerinti minősítő körülmények fennforgásával valósítja meg az elkövető a cselekményt.”. Emiatt nem minősülhet a törvény (8) bekezdése szerint a cselekmény, ha a (3) vagy (4) bekezdésében felsorolt valamely minősítő körülmény áll fenn. Ebben az esetben a minősített eset megállapításának van helye. Ezt a nyelvtani – logikai értelmezést támasztja alá a törvény történeti értelmezése is.

2. Ezt a kérdést már korábban érintettem (20. oldal), azt ott kifejtettek irányadóak az alábbi kiegészítéssel: „Btk. (282/A. §-ában) tételesen felsorolta azokat az eseteket, amelyek privilégizált értékelést tesznek lehetővé. Ebből azonban (a contrario) az is következik, hogy a kábítószerrel visszaéléseknek [...] egyéb eseteit a törvényalkotó az elkövető kábítószer-függősége esetén sem ítélte meg az általános szabályoknál kedvezőbbnek. A Btk. 282/A §-ában nem szabályozott

minősítő körülmények esetén tehát a jogi értékelés szempontjából közömbös az elkövető kábítószer-függősége (ez a körülmény legfeljebb a büntetés kiszabása körében értékelhető). Ezért az ekként elkövetett cselekmény nem a Btk. 282/A. §-ában meghatározott bűncselekmény valamelyik alapesete, hanem a Btk. 282. §-ának (1) vagy (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b), c), d) pontja szerint, vagy a 282. §-ának (2) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdése szerint minősülő bűncselekmény.”

A **2003. évi II. törvény**⁴⁴ jelentette az újabb állomást a hazai drogszabályozásban, amely – az Alkotmánybírósági döntés⁴⁵ nyomán kivett részeket leszámítva – ma is hatályos. A tényállás, az eddigiekhez képest, jobban kifejezi a szabályozás kezdeti célját, azt hogy külön kívánja választani a kábítószer „áldozatait” és „haszonélvezőit”. A szabályozás fenntartja a ’98-as törvény által felállított – szakmailag indokolt – felosztást a „fogyasztói” és „kereskedői” típusú magtartások között, valamint a függő – nem függő megkülönböztetést is. Ennek megfelelően külön paragrafusokban szabályozza az ún. „**fogyasztói**” típusú (282.§), „**terjesztői**” típusú (282/A.§) magatartásokat, a **fiatalkorúak** kábítószerrel, illetve kábító hatású anyagokkal szembeni fokozott védelmét biztosító (282/B.§), és a **kábítószerfüggő** személyekre (282/C.§) vonatkozó elkövetéseket. Az **elterelés** lehetőségének eseteit és anyagi jogi feltételeit a 283.§ tartalmazza. A törvényről általánosságban elmondható, hogy azt megpróbálták az életben előforduló esetekhez igazítani (életszerűvé tenni), ennek következtében azonban a Btk. leghosszabb és legbonyolultabb tényállása lett. Kiemelendő, hogy a „fogyasztás” elnevezés kikerült a tényállásból, ami azt jelenti, hogy a kábítószeres fogyasztása ismét közvetett módon (megszerzésen, előállításán, természetesen keresztül) büntetendő. A büntetési tételek valamelyest enyhültek (pl. jelentős mennyiségű kábítószerre elkövetett fogyasztói, forgalmazói magatartások esetén), azonban bizonyos cselekményeknél szigorodás tapasztalható (pl. 282/B.§ a 18. életévüket be nem töltött személyek védelmét szolgáló tényállás esetén). Fontos változás még, hogy az elterelés lehetősége az alanyi kör tekintetében kibővült, s arra már nem csak a kábítószerfüggők esetében van lehetőség (bár az Alkotmánybíróság határozata döntően ezen tényállásokat érintette, aminek következtében több pontot is hatályon kívül helyeztek). Ezzel kapcsolatos, hogy a kezelések fajtái is kibővültek, így a kábítószerfüggők esetén maradt a függőséget gyógyító kezelés, a nem függők pedig választhatják a kábítószer használatot kezelő más ellátást, vagy a megelőző felvilágosító szolgáltatáson való részvételt.⁴⁶

Felmerülő jogalkalmazási problémák

1. A 2003. március 1-jével hatályos jogszabály újabb jogértelmezési problémákat vetett fel, amelyek a Legfelsőbb Bíróság jogértelmezését igényelnék, ám az egységes joggyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatalára mindmáig nem került sor. Ezért a különböző bíróságok más-más elméleti talajon állva ítélik meg az azonos büntetőügyeket. Példaként tudnám felhozni a főváros esetét, ahol a Fővárosi Bíróság Büntető Kollégiumának vezetője szerint „a Fővárosi Ítéltábla a Főváros Bírósággal ellentétes gyakorlatot folytat a kábítószeres bűncselekmények jogi megítélése terén.”

⁴⁴ Hatályos 2003. március 1-jétől.

⁴⁵ **54/2004. (XII. 13.) AB határozat**, elemzését lásd a 29. oldaltól kezdődően.

⁴⁶ Részletes szabályok a **26/2003. ESzCsM -GyISM együttes rendeletben** találhatóak, amely meghatározza többek között, hogy a kezeléseket mikor kell megkezdeni, azt milyen intézmények végezhetik, s erről milyen igazolást kell kiállítani a kezelésben részesülő számára.

A Fővárosi Bíróság álláspontja szerint a fent leírt szabályozás, amely külön §-okban szabályozza az egyes elkövetési magatartásokat, eltérő büntetési tételeket kapcsolva hozzájuk, illetve az a tény, hogy a minősítő körülmények köre némileg eltérő, megerősíti azt a jogi álláspontot, amelyet már a módosítás előtt is követtek. „Ennek lényege, hogy ugyanazon elkövetőnek egy eljárásban elbírált, különböző törvényhelyekben megfogalmazott cselekményei egymással halmazatot alkotnak.”⁴⁷ „A táblabíróság [azonban] a „**halmazat elmélettel**” szemben a „**természetes egység elméletét**” vallja. Ennek megfelelően a másodfokon eljáró tanácsok az általuk „dominánsabb”-nak minősített magatartásba beolvasztják az álláspontjuk szerint kevésbé jelentős elkövetési magatartásokat.”⁴⁸. Viszont - annak ellenére, hogy az összes határozatukban ez a megközelítés szerepel - egy határozatban sem adják meg ennek a koncepciónak az elméleti levezetését. A Fővárosi Bíróságon úgy vélik, hogy nem indokolt eltérni a korábban követett gyakorlatuktól – amely lényegében a halmazati szabályokon alapul, illetve azon, hogy az elfogyasztott kábítószer nem volt része a minősítés alapjául szolgáló mennyiségnek -, mert jogegységi döntés nem kötelezi őket, a táblabíróság pedig nem képes meggyőzően érvelni az általa követett gyakorlat mellett.

Egy példán érzékeltetve:

Az elkövető bizonyos mennyiségű kábítószerrel megszerez és ezt elfogyasztja, majd kábítószerrel elad mások részére, hogy a saját adagját biztosítani tudja. A hosszú időn keresztül történő szerhasználat következtében függőség alakul ki nála, s függőként kábítószerrel megszerez és / vagy kábítószerrel átad, forgalmaz.

- A „**halmazat elmélet**” szerint a következő törvényhelyek alapján kell megítélni az elkövető cselekményeit:
- a Btk. 282.§ (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő megszerzéssel elkövetett vétség (a megszerzett és elfogyasztott mennyiségtől függetlenül);
 - a 282/A.§ (1) bekezdése szerinti átadással elkövetett büntett, ha alapmennyiségre követte el;
 - a 282/C.§ (1) bekezdése alapján kábítószerfüggőként megszerzéssel elkövetett vétség (megszerzett és elfogyasztott kábítószer, függetlenül a mennyiségtől);
 - a 282/C.§ (2) bekezdés átadással elkövetett büntett (mennyiségtől függő minősítés);

mint *valóságos anyagi halmazat* kerül megállapításra úgy, hogy a több részcsелеkménnyel megvalósított kábítószerrel visszaélésnél a *részmennyiségek csak az adott bekezdésen belül kerülnek összegzésre*.⁴⁹

Ha azonban a „**természetes egység elméletével**” szabjuk ki a büntetést, akkor ezen elkövetési magatartások *természetes egységet* alkotnak, melyek közül ki kell választani a „legdominánsabbat”, s a – megszerzett, elfogyasztott, átadott, forgalmazott stb. – *kábítószer-mennyiségeket összegezni kell*, amely összegzett mennyiség a minősítés alapját képezi.

Bár a Legfelsőbb Bíróság még nem hozta meg a jogegységi döntését, de előzetesen közölt álláspontjuk szerint „akár azonos, akár eltérő törvényhelyben meghatározott különböző elkövetési magatartások egymással természetes egységet alkotnak. A kábítószerrel visszaélés egy gyűjtőfogalom, amely a termeléstől a megszerzésen, forgalmazáson át a fogyasztásig terjedhet, így van ez akkor is, ha ezeket a magatartásokat ugyanazon elkövető terhére kell írni.”⁵⁰. A probléma csak az, hogy míg ez a megközelítés (jogegységi) határozati formát nem nyer, addig a bíróságokra nem bír kötelező erővel.

⁴⁷ Frech Ágnes: A kábítószerrel visszaélés szabályainak értelmezése [3], 1.

⁴⁸ Frech Ágnes: Emlékeztető... [4], 2.

⁴⁹ Példa: Frech Ágnes: id. mű [3], 1.

⁵⁰ Frech Ágnes: id. mű [3], 2.

2. A hatályos jogszabály visszaállítja 1999. március 1-jei állapotot, abból a szempontból, hogy a **fogyasztást** közvetlenül nem rendeli büntetni. Ez a jogszabályi változás kétfajta értelmezésre ad lehetőséget. Az egyik - amely a miniszteri indoklásból is adódik - hogy a törvény visszatér a 1998-as módosítást megelőző koncepcióhoz és a fogyasztást közvetett módon (megszerzésen, előállításán, természetesen keresztül) rendeli büntetni. A másik álláspont szerint viszont a 2003. évi II. törvény a Btk. általános részét és a kábítószerrel kapcsolatos tényállásokat is az enyhítés irányában módosította. Ilyen felfogás mellett lehet úgy értelmezni a törvényhozói akaratot, hogy önmagában a fogyasztás nem büntetendő magatartás. Ez arra az esetre vonatkozhat, amikor a büntetőeljárás amiatt folyik, mert a terhelt szervezetében kábítószer tartalmú anyagot találnak. Mégis a többség által képviselt és elfogadott álláspont szerint a fogyasztás közvetetten büntetendő cselekmény azáltal, hogy feltételezi a törvényben felsorolt valamely bűncselekmény - pl. a kábítószer megszerzése - megvalósítását (törvényi vélelem). Viszont emellett is tisztázni kell, hogy a megszerzett/elfogyasztott kábítószer-mennyiség növeli e az átadással, forgalomba hozatallal stb. elkövetett kábítószer mennyiséget, vagyis hogy befolyásolja e a cselekmény minősítését. A többségi vélemény szerint az elfogyasztott mennyiség nem képezi a terhelt terhére megállapított kábítószerrel visszaélés részét. Ezt támasztja alá az is, hogy a Btké. 23.§-a határozza meg az egyes kábítószer csekély mennyiségét, mégpedig úgy, hogy „idézőjelbe teszi azokat az elkövetési magatartásokat, amelyek megvalósulása mellett az egyes kábítószerfajták mellett levő a mennyiségek csekély mennyiséget valósítottak meg.”⁵¹. Ezt az érvelést az a gyakorlati tapasztalat is megerősíti, hogy amennyiben egy évek óta – több kevesebb rendszerességgel – fogyasztó személy ellen emelnek vádat, akkor az összegzés következtében ez igen gyakran jelentős mennyiséget jelenthet. Ugyanez a helyzet a kábítószerfüggő fogyasztó esetében, akinek a szervezete a függőség velejárójaként kialakult tolerancia miatt egyre több szert igényel. Az ilyen függő akár néhány hónapi adagjával is átcsúszhat a jelentős mennyiségbe. Amennyiben az elfogyasztott mennyiséget ezen elkövetőknél összegezzük, azzal pont azokat a személyeket fosztjuk meg az elterelés lehetőségétől, akik számára a legfontosabb volna, hogy gyógyító kezeléseken vegyenek részt.

3. A **kábítószerfüggő** esetében, amennyiben bizonyos kábítószer mennyiséget saját fogyasztás céljából szerez meg, annak egy részét elfogyasztja, míg a fennmaradó részét átadja, továbbértékesíti az általa elfogyasztott mennyiséget megszerzői magatartásként nem indokolt a terhére róni. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint ilyen esetben a kábítószerfüggő által fogyasztás céljából megszerzett és el is fogyasztott kábítószer mennyiségének figyelmen kívül hagyásával kell megállapítani az egyéb 282/C.§ valamely elkövetési magatartásába ütköző cselekményt.

4. Az Alkotmánybírósági döntésig jelentősége volt az elterelés szempontjából a **forgalmazás** és a **többszöri átadás** elhatárolásának. Az „együttes fogyasztás alkalmával történő átadás” körében, amennyiben az átadó személy több alkalommal, vagy egy alkalommal több fogyasztónak, de együttes fogyasztás céljából ad át kábítószer (tipikusan ilyen helyzetek pl. egy marihuánás cigaretta az együtt fogyasztása alkalmával történő körbeadása), az elterelés lehetősége biztosított feltéve, hogy az össz mennyiség még így sem haladja meg a csekély mennyiség felső határát. Ugyanakkor az „együttes fogyasztás alkalmával” kitélt megszorítóan kell értelmezni, így amennyiben az átadás és a fogyasztás között időbeli eltérés mutatkozik, az

⁵¹ Frech Ágnes: id. mű [3], 3.

elterelés lehetősége nem áll fenn. Azt is körültekintően kell vizsgálni, hogy az átadásnak közvetlenül a fogyasztó részére kell megvalósulnia, amennyiben ugyanis egy újabb terjesztőnek történik az átadás, úgy az már forgalmazásnak minősül.

5. A tiszta hatóanyag tartalom megállapítása lefoglalt kábítószer hiányában.⁵²

a) Egyes értelmezések szerint lefoglalt kábítószer hiányában a vegyész-szakértői véleménynek a feketepiacon forgalomban levő kábítószer tiszta hatóanyag tartalmának *legkisebb tömegszázalékát* indokolt megállapítani. Ennek alapját a büntetőeljárás törvény alapelvei jelentik, miszerint a nyomozó hatóságnak kell bizonyítania a le nem foglalt kábítószer hatóanyag tartalmát, s ha ez kétséget kizáróan nem sikerül, akkor a vélelmezett hatóanyag tartalom nem értékelhető a terhelt terhére.

b) A másik felfogás szerint nem sérti az „in dubio pro reo” elvét, ha a hatóanyag tartalom megállapításánál nem a legalacsonyabb értékkel számolunk, mert ez nem felelne meg a valóságban megtörtént eseményeknek és ellentmondana a kábítószerpiac törvényszerűségeinek is. Ebben az esetben a hatóanyag tartalmat a legkisebb és a legnagyobb *tömegszázalék átlagában* számolják ki.⁵³

c) Némileg eltérő a bizonyítási probléma akkor, amikor van lefoglalt kábítószer és le nem foglalt kábítószer is. A lefoglalt anyagra nézve a szakértő pontos adatokkal tud szolgálni azok tiszta hatóanyag tartalmáról. A kérdés az az, hogy számolhatunk e ezzel a hatóanyag tartalommal a lefoglalt nem sikerült kábítószeres esetekben is, ha kétséges, hogy ezen anyagok ugyanabból a forrásból származnak. Itt is az volna helyes, ha a le nem foglalt anyag tekintetében az a) vagy b) pont szerint számítanánk ki a hatóanyag tartalmat.

A Legfelsőbb Bíróság **Bf.I.1943/2002/16.** számú eseti döntése iránymutatásul szolgálhat a kérdésben, amely az a) pontban szereplő megoldást tartalmazza.

6. Az elterelés – 54/2004. ABh előtti – anyagi jogi szabályai bár rendkívül részletezőek voltak és meglehetősen széles kört érintettek, mégsem vetnek fel különösebb értelmezési problémát.⁵⁴ Ugyanakkor az eljárásjogi környezet lényegesen megváltozott. A nyomozati szakban csupán az ügyész döntése alapján (vádemelés elhalasztása útján), a bírósági szakban pedig a tárgyalás előkészítése során kerülhet sor az eljárás felfüggesztésére, illetve a kezelésre. Az elterelés végrehajtására a 26/2003. EszCsM -GyISM együttes rendelet készült, amely meghatározza a kezeléseket fajtáit. A függő fogyasztók csak gyógyító kezelésen vehetnek részt a büntethetőségük megszüntetése érdekében, azonban a többi elkövető – akiről a szakértő nem állapította meg, hogy függőnek minősül -, szabadon választhat a kezeléseket között. „A különböző szolgáltatások igénybevétele [ezen elkövetői kör számára] választható és változtatható is.”⁵⁵

⁵² Le nem foglalt kábítószer esetében a szakértő **elvi szakvéleményt** ad a kábítószer hatóanyag tartalmára nézve.

Lásd: **Függelék 2. számú ábra.**

⁵³ Az átlagos hatóanyag tartalmak alakulásáról az **ORFK Bűnügyi Szakértői- és Kutatóintézet** vezet statisztikát az általa bevizsgált feketepiaci kábítószer-készítmények alapján. Táblázatot lásd: **Függelék 3. számú ábra.**

⁵⁴ Kivétel a 4. pontban már említett „együttes fogyasztás alkalmával kínál, átad” elkövetési magtartásokat.

⁵⁵ Frech Ágnes: id. mű [3], 5.

Az 54/2004. számú AB határozat

A Alkotmánybíróság 2004. december 13-án hirdette ki elhíresült drogügyi határozatát, amely a büntető törvénykönyv kábítószerrel visszaélés tényállásának egyes elemeit alkotmányellenesnek minősítette. Ez a határozat a hazai drogjogi szabályozás igen fontos állomása.

A döntés számos ponton találta alkotmányértőnek, illetve a nemzetközi szerződésekkel össze nem férőnek Btk. drogjogi szakaszait. Az Alkotmánybíróság legfontosabb megállapításai a következők:

1. alkotmányellenes a törvénykönyv visszaélés kábítószerrel szakaszaiban szereplő „hatósági engedély nélkül” és a „hatósági engedéllyel nem rendelkező” szövegrész
2. ugyancsak alkotmányellenesnek minősítette és azonnali hatállyal megsemmisítette az elterelés egyes szakaszait (de nem az elterelés koncepcióját!)
3. kifogásolta, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzetet idézett elő több esetben, ezért határidő tűzésével felhívta, hogy kötelességének tegyen eleget
4. a másik irányból érkező indítványokat – amelyek az önrendelkezési jogra hivatkozva alkotmányellenesnek tartották a „kábítószer fogyasztás” büntetőjogi szabályozását – elutasította

1. Normavilágossági kérdések

A Btk. kábítószerrel visszaélés tényállásában szereplő „hatósági engedély nélkül” és a „hatósági engedéllyel nem rendelkező” szövegrészt az AB alkotmányellenesnek minősítette és a kihirdetés napjával megsemmisítette. A többségi határozat indoklása többek között normavilágossági hiányokkal és azzal magyarázza az idézett szövegrészek alkotmányellenességét, hogy az „*engedélyezési eljárással, az engedélyköteles tevékenységek körével, az engedély tartalmi követelményeivel kapcsolatos normákra a Btk. vagy a Btké. szabályrendszere semmiféle következtetést nem tesz lehetővé.*”⁵⁶

A Btk. Visszaélés kábítószerrel c. tényállásai kerettényállások. Ez a büntetőjogi dogmatika szempontjából azt jelenti, hogy a dispozíciót jogszabály (esetleg jogszabály alapján kiadott hatósági rendelkezés) tölti meg tartalommal. Az AB korábbi határozata⁵⁷ szerint e jogtechnika nem ellentétes a jogbiztonság követelményével, sőt éppen annak érvényesülését segíti elő. A visszaélés kábítószerrel olyan tényállások, amelyeknél az elkövetési magatartásnak csupán egyik elemére – valamint az elkövetési tárgyra - vonatkoznak a keretet kitöltő jogszabályok. Ez az elem a „hatósági engedély nélkül”. Az elkövetési magatartás további elemeit a büntetőjogi normák tartalmazzák, ami annyit jelent, hogy taxatívén felsorolják, hogy melyek azok a magatartások, amelyek hatósági engedély tanúsítása nélkül bűncselekménynek minősülnek.

⁵⁶ Lásd a többségi határozat indoklásának V. részében.

⁵⁷ 1026/B/2000. AB határozat

A jogbiztonság szempontjából viszont nem releváns, hogy milyen tartalmú engedélyről van szó. A büntetőjog lényege ugyanis – amint az Kukorelli István különvéleményében is szerepel – *„nem az, hogy megfogalmazza mi a jogszerű magatartás, illetve annak feltételei, hanem az, hogy kiderüljön a szabályból, hogy mi a büntetőjogilag tilalmazott cselekmény. A Btk. rendelkezéseiből mindenki számára megállapítható, hogy amennyiben hatósági engedély nélkül valósítja meg az elkövetési magatartások bármelyikét, akkor bűncselekményt követ el.”*

A fent kifejtettekre tekintettel az a véleményem, hogy a kérdéses szövegrészek fogalmai nem nevezhetők bizonytalanoknak, ellenben a normavilágosság követelményeinek maradéktalanul megfelelnek.

2. Diverziós lehetőségek

A határozat egyik legtámadottabb részei azok, amelyek az elterelés lehetőségét érintették. Az Alkotmánybíróság nem találta alkotmányellenesnek vagy nemzetközi szerződésekbe ütközőnek az elterelés, vagy diverziós út egészét, de egyes részletszabályait kiiktatta a Btk-ból. A hatályos szabályok szerint továbbra is elterelhetőek a szimpla fogyasztók legyenek bár függők vagy alkalmi használók. A felzúdulás oka – ami a határozatot kísérte – az, hogy az AB megsemmisített több olyan lehetőséget is, amelyet a törvényalkotó éppen az életben nagyobb gyakorisággal előforduló esetekre szabott.

„A 2003-as törvénymódosítás során a jogszabályt készítők okultak a korábbi hibákból és tapasztalatokból és létrehozták az „együttesen történő kábítószer fogyasztás alkalmával történő drogátadás” kategóriáját. Azaz, először a hazai drogjogi történelemben olyan szabályozás született, mely a kereskedőket és a fogyasztókat [...] a gyakorlatban is ténylegesen meg tudta különböztetni.”

Az alkotmánybíróság az „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál, átad” kategóriáját bizonytalan fogalomnak találta, s - többek között ezért - az ilyen jellegű cselekményt elkövetőkre nézve megszüntette az elterelés lehetőségét.

Ennek következtében a „16 éves, művelődési ház mellett együtt fogyasztó fiatalok az AB határozat előtt elterelést választhattak, a határozat óta azonban ismét 5-10 évvel kell, hogy szembenézzenek és ugyanígy járnak azok a 18. évüket alig meghaladottak, akik mondjuk 17 és fél éves társaikkal közösen drogoznak. Az AB tehát pontosan azokat a szakaszokat szedte ki a törvényből, melynek célja a jogszabály életszerűvé és igazságosabban alkalmazhatóvá való alakítása volt.”⁵⁸

3. Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség

Több pontban is kimondta az Alkotmánybíróság az Országgyűlés felelősségét a – mulasztásban megnyilvánuló - alkotmányellenes helyzet létrejöttében. Így pl. hivatalból eljárva megállapította, hogy az OGY mulasztást követett el azzal, hogy az Egységes Kábítószer Egyezmény I-IV. listáinak, illetve az 1971-es bécsi egyezmény I-IV. listáinak eredeti és mindenkor hatályos (módosított) szövegét törvényben nem hirdette ki.

⁵⁸ Idézetek: Dénes Balázs: Drog és jog, 15.

Ugyancsak alkotmányellenes helyzet keletkezett azáltal, hogy az Országgyűlés elmulasztotta azon rendelkezések megállapítását, amelyekből a bűncselekmény elkövetési tárgya (kábitószer) meghatározható.

És végül ugyanígy megállapította az alkotmányellenességet, ami a drogbetegeket kezelő szakemberek jogi helyzete tekintetében áll fenn azáltal, hogy nincsenek kidolgozva a rájuk vonatkozó szabályok.

Az AB szerint „a programban segédkező egészségügyi és szociális személyzet büntetőjogi helyzete [...] bizonytalan. A közreműködők már pusztán az eszközök használatának biztosításával is formális értelemben bűnsegédi magatartást fejtenek ki, és jelenleg csupán a hatóságok önmérsékletén múlik, hogy ennek következményeit nem alkalmazzák.”

Ez már csak azért is érdekes álláspont, mert a hatályos Btk. a fogyasztást nem közvetlenül, hanem a megszerzésen stb. keresztül rendeli büntetni. Tehát pl. a tücsere-programban közreműködő szociális munkás a steril fecskendő biztosításával sem a megszerzéshez, sem a tartáshoz stb. nem nyújt segítséget, így nem is követhet el semmiféle kábítószerrel visszaéléssel kapcsolatos bűnsegédi magatartást.

4. Az önrendelkezési jog versus jogi paternalizmus

Az Alkotmánybíróság egy fél évvel korábbi **18/2004. számú határozata** összefoglalóan tartalmazza az AB-nak az alapjog korlátozására, a büntetőjog feladatára és az ultima ratio jellegére vonatkozó álláspontját. Eszerint: *„az állam akkor nyúlhat az alapjog-korlátozás eszközhöz, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát [...] szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni.”* Az Alkotmánybíróság határozataiból levonható az a következtetés, hogy a testület a társadalomra káros, veszélyes cselekményekkel szembeni fellépésben a minimális büntetőjogi beavatkozást tartja indokoltnak és alkotmányosnak. Ezzel szemben az 54/2004-es határozatnak a megközelítésmódja az addigi AB-döntésekhez képest más szemléletet tükröz. Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában az állam intézményvédelmi köteletségét az egyén önrendelkezési joga elé helyezte. A többségi határozat szerint *„a mindenkit megillető személyi méltóság védelme érdekében az államnak az is kötelessége, hogy elhárítsa a polgárait fenyegető veszélyeket és [...] gondoskodik a társadalom azon tagjairól is, akik – akár saját döntésük következményeként – erre nem, vagy csak korlátozottan képesek. [...] az állam [...] a közösség védelme érdekében lép fel akkor, amikor a káros szokások ellen a megelőzés érdekében jogi eszközöket is bevet. A veszélyek súlya és a károk szintje pedig büntetőjogi eszközök alkalmazását is indokoltá teszi.”* A többségi határozat tehát kiemelt szerepet szán a büntetőjognak a kábítószer fogyasztás visszaszorításában. Mindebből *„levonhatjuk azt a következtetést, hogy ezen a területen a testület a bűncselekménnyé nyilvánítás alkotmányosan igazolható indokának tartja az „önmagunknak okozott kár” illetve a „jogi paternalizmus” elvét.”*⁵⁹

⁵⁹ Lévay Miklós: Paternalizmus és jogbizonytalanság, 92.

Ezzel szemben én úgy vélem, hogy a kisebbségben maradt Kukorelli alkotmánybíró véleményével érthetünk egyet, aki úgy fogalmaz, hogy „a büntetőjog [...] ultima jellegéből következően abból kell kiindulni, hogy a magatartások helytelenítése [...] önmagában nem elégséges indok a büntetőjog alkalmazására. Egy cselekmény kriminalizálásához az államnak súlyos társadalmi hátrányok veszélyét vagy bekövetkezését kell bizonyítania.”

Az alkotmánybírószági határozat kritikájaként sok körülmény felhozható. Egyesek az alkotmánybírák szakmai tájékozottságát hiányolták, mások a túlzott aktivizmust és a jogbizonytalansághoz vezető negatív jogalkotást (melynek eredményeképpen a büntetendő cselekmények körét egyik napról a másikra kibővítették) kérdőjelezték meg.

A határozat visszhangját jól érzékelteti a következő idézet:
„... az Alkotmánybíróság érvelése számos helyen – enyhén szólva – vitatható. [...] a bíróság szakítani látszik az alapjogok érték semleges felfogásának oly sokat hangoztatott módszertanával; következtetései több esetben nélkülözik a valós ténybeli alapokat; a döntés meghozatalakor nem vett figyelembe olyan releváns szempontokat, melyek értékelése esetleg más eredményre vezethetett volna; nem tartotta magát a korábbiakban az alkotmánybírószági gyakorlat által kialakított önkorlátozó elvekhez (alkotmánykonform értelmezés, élő jog vizsgálata), ami indokolatlan aktivizmushoz vezetett s mindezek alapján hatáskörét túllépve a törvényhozó testület (és bíróságok) alkotmányban biztosított jogkörét vonta el.”⁶⁰

Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy az Alkotmánybíróság 54/2004. számú határozata minden idők egyik legvitatottabb döntései közé tartozik.

III. A hatályos szabályozás alapján felmerülő problémák

A szakértők tevékenysége

„Szakértőket a bíróság akkor rendel ki, ha bizonyítandó tény megállapításához, vagy megítéléséhez különleges (jogi szakértelem kompetenciáját meghaladó) szakértelem szükséges.”⁶¹ A kábítószerrel visszaélés tényállásával kapcsolatban az igazságügyi orvos-szakértőt, illetve vegyészszakértőt kell elsősorban megemlíteni. Mindkét típusú szakértőnek komoly szerepe lehet a bűncselekmény minősítésében, illetve az elkövető megbüntetésében. A 75. számú Büntető Kollégiumi állásfoglalástól végigkísérhető, hogy – kezdetben különösen a mennyiség meghatározásában – a szakértőknek nagy feladat jutott a kábítószeres ügyekben. Ennek ellenére a különböző közzétett eseti döntések folyamatosan kihangsúlyozták, hogy a minősítésre is kihatással levő mennyiség megállapítása elsősorban nem szakértői, hanem jogi kérdés.⁶² Emellett azonban olyan példát is találunk, amely a szakértők bevonásának fontosságát húzza alá.

FBK1994/35.

„A kábítószerrel visszaélés mennyiség-fogalmainak meghatározásánál nem mellőzhető a kábítószer tisztasági fokának meghatározása vegyész, illetve igazságügyi orvosszakértő igénybevételével.”

⁶⁰ M. Tóth Balázs: Zavaros szigorúság, 1.

⁶¹ Horváth Szabina: A vegyészszakértő feladata..., 1.

⁶² Példa rá a már idézett BH 1991. 55. (lásd 12. oldalon).

A hatályos szabályok alapján elmondhatjuk, hogy manapság a kábítószerrel visszaélés miatti eljárásban kulcsszerep jut a kirendelt igazságügyi **vegyészsakértőnek**. A szakértőnek elsősorban azt kell megállapítania, hogy a rendelkezésére bocsátott anyag kábítószer-e és ha igen, mennyi a tiszta hatóanyag tartalma. Mivel a véleménye a bíróság által alig vitatható (kétség esetén más szakértő kirendelésére kerülhet sor, de a bíróság végső soron így is rá van utalva valamilyen szakértőre), ezért nagyon fontos, hogy a szakvélemény adásának procedúrája garanciákkal legyen biztosítva. Ilyen biztosíték véleményem szerint az, hogy a szakértést csak a jogszabályban meghatározott szakértői intézmények végezhetnek. Ilyen intézet régebben egyedül a Bűnügyi Szakértői Kutatóintézet (BSZKI) volt, mára azonban öt regionális szakértő intézet kezdte meg a működését (Győr, Kaposvár, Pécs, Szeged, Debrecen), amely intézmények a BSZKI-ban használt módszerekkel és eredményességgel végeznek vizsgálatokat. A vizsgálati eljárás lényege, hogy a szakértő minden esetben a lefoglalt bűnjelekből két mintaelőkészítést végez, majd két – egymástól független – vizsgálat eredményét veti össze. Ha ezek megegyeznek egymással, akkor képezhetik a véleményének a részét.⁶³

Érdekesség, hogy „a nem szintetikus kábítószeres [pl. cannabis származék- a szerk.] kémiai összetétele a tárolás folytán jelentősen átalakulhat. Ezen folyamatok eredményeképpen változhat a kábítószer tiszta hatóanyagtartalma is.” Az előadó egy konkrét példát említett, amikor a marihuána tiszta hatóanyagtartalma lefoglaláskor 0,37 % volt, egy későbbi vizsgálat során pedig 7 %-ra emelkedett. Ezzel kapcsolatban elmondható, hogy a vegyi folyamatok iránya meghatározható, de egy korábbi állapot tiszta hatóanyagtartalmára visszakövetkeztetni a kémiai folyamatok bonyolultsága miatt lehetetlen.⁶⁴

A szakértők álláspontja szerint – amennyiben arra lehetőség van – a lefoglalt bűnjeleket az eljárás jogerős befejezéséig meg kell tartani, hogy az esetleges ellenőrző vizsgálatokra lehetőség legyen.

A másik fontos segítsége a bíróságoknak az igazságügyi **orvos-szakértők**. Manapság azonban nem a bűncselekmények tárgyi, hanem sokkal inkább alanyi oldalának vizsgálatában jut szerep számukra. A szakértő elsősorban a terhelt elmeállapotát, illetve függőségét vizsgálja az eljárásban. Az orvos-szakértő munkájával kapcsolatosak a következőkben kifejtettek.

Bódult állapot megítélése

A kábítószer hatása alatt (ún. bódult állapotban) elkövetett cselekmények büntetőjogi megítélése tárgyában már a VI. sz. Büntető Elvi Döntés is iránymutatást adott, amelyet a – az e vonatkozásban ma is alkalmazandó – BK 155. sz. állásfoglalás szinte egy az egyben átvett. E szerint a **III. számú Büntető Elvi Döntésben**⁶⁵ foglaltak irányadóak az értelemszerű kiegészítésekkel.

A **BK 155.** szerint:

„I. 1. A kábítószeres és kábító hatású anyagok fogyasztásából eredő bódult állapotok olyan, a szokványos részegséghez hasonló állapotok, amelyek a Btk. 25. §-a értelmében nem zárják ki, illetve nem korlátozzák az elkövető büntetőjogi felelősségét.

⁶³ A vegyészsakértő munkájáról bővebben: Horváth Szabina: A vegyészsakértő feladata...

⁶⁴ Dr Nagy Gábor, a Bűnügyi Szakértői Kutatóintézet osztályvezetőjének véleménye. Forrás: Frech Ágnes Emlékeztető [4], 1.

⁶⁵ **III. számú Büntető Elvi Döntés** az ittas vagy bódult állapotban elkövetett bűncselekményekért való felelősségről

2. A kábítószer sajátos hatása, az ún. kábítószer-függőség csak akkor vezethet az elkövető beszámítási képességének a korlátozására vagy kizárására (Btk. 24. §), ha betegség szintjét elérő személyiségzavart, illetve elmebetegséget vagy szellemi leépülést okoz.

3. A kábítószerhez való hozzájutás hiányában jelentkező megvonásos tünetek, amennyiben elérik az elmebetegség szintjét, kizárhatják vagy korlátozhatják az elkövető beszámítási képességét.”

Az **indoklásból** a következőket rögzíthetjük még:

„A különféle kábítószeres és kábító hatású anyagok, biológiai értelemben véve, tudatzavart okoznak. Ennek a tudatzavarnak a jellege és foka nagymértékben függ a szer milyenségétől, mennyiségétől, de még ugyanazon szer és személy esetében is - különböző időpontokban - igen eltérően nyilvánulhat meg. Nincs tehát szokványos, kábítószertől való bódult állapot, hanem különböző bódult állapotok vannak, amelyek formája és mélysége igen változatos lehet, és sokkal inkább eltérnek egymástól, mint a szeszes ital fogyasztásából eredő szokványos részegségi állapotok. Közös vonásuk azonban, hogy nem tekinthetők a kóros részegséghez hasonló kivételes állapotnak, hanem jellegüknél fogva - a szokványos részegséggel azonos elbírálás alá esnek.”

Gyakorlati példaként hozható fel a **BH 2000. 432.** számú eseti döntés, amelyben a bíróság a vádlottat emberölés büntette és kábítószerrel visszaélés vétsége miatt halmazati büntetésül 13 évi börtönbüntetésre ítélte. A tényállás szerint a vádlott rendszeresen fogyasztott különböző kábítószereket (marihuánát, majd szintetikus kábítószereket), ennek következtében nála kábítószer-függőség alakult ki.

Az elkövetést megelőzően már három napja folyamatosan fogyasztott Amfetamin tartalmú kábítószert (Ecstasy tablettát és Speed port), ezektől kábult állapotba került. Ebben az állapotában arról beszélt, hogy támadástól, üldözéstől kell tartania. Izgatottan viselkedett, a lakásban fel-alá járkált, és magában beszélgetett. A sértett és a vádlott ismerték egymást a vádbeli éjszakán együtt mentek szórakozni. Az este a vádlott ugyancsak fogyasztott kábítószert (Speed port). A sértettet végül is ilyen állapotban egy 12,5 cm pengehosszúságú késsel egy ízben nagy erővel mellbe szúrta. A későbbi szakvélemény a sértettel kapcsolatban megállapította, hogy életét az azonnal megkezdett szakszerű orvosi beavatkozás sem menthette volna meg. A határozat megállapította, hogy a vádlott nem szenved és a cselekmény elkövetésekor sem szenvedett elmebetegségben, viszont megállapítható nála személyiségzavar, de az nem éri el a betegség szintjét. A szakvélemény megállapítja még, hogy „a vádlott a cselekménykor önhibájából eredően droghatás következtében zavart - hallucinatórius - állapotban volt, de nem állapítható meg a vádlott elmeállapotának olyan kórossága, amely a vádlottat képtelenné tette, avagy korlátozta volna abban, hogy cselekménye veszélyességét felismerje, és hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.”

A határozat **rendelkező része** szerint:

„Az önhibából eredő kábítószer-fogyasztás következtében előállt zavart - hallucinatórius - állapot önhibából eredő bódult állapot, és az annak hatása alatt elkövetett cselekmény megítélésére nem a Btk. 24. §-a, hanem 25. §-a vonatkozik, ezért a szóban levő állapot büntethetőséget kizáró okként nem értékelhető [Btk. 24. §, 25. §, 166. § (1) bek.]”

Kábítószer-függőség megállapítása

A kábítószer-függőség megállapításának különösen a 1999. március 1. és 2003. február 28. között volt nagy jelentősége, hiszen az 1998. évi LXXXVII. tv. szerint csak a függők választhatták az elterelést. Ennek megállapítása igazságügyi orvos-szakértő feladata. A szabályozás nagy – talán alkotmányellenes - hiányossága, hogy nincs egységes szempontrendszer, így a vizsgált szakvélemények nemegyszer egymással ellentétes megállapításra jutnak.⁶⁶

A „kábítószerélvezet” diagnóziság a szakértők két tényező – a testi és a pszichés függés – alapján állapítják meg. A lényegesebbnek a testi függést tartják. A lelki függőségen szinte kizárólag a kábítószer iránti sóvárgást értik. A szakértők a testi függőség esetén sokszor zártintézeti kezelést tartanak indokoltnak. A kábítószerfüggőséget azonban önmagában ritkán tekintik olyan állapotnak vagy betegségnek, amely az elkövető beszámítási képességét korlátozná.

Kényszer, gyógyítás

„E két fogalom összekapcsolása – akár külön, akár egybe írva – képzavart sejtet.” Az 1987. évi III. törvény módosította a Btk. 75.§-át és az alkoholista kényszergyógykezelését kiterjesztette a kábítószer vagy kábító hatású anyagot fogyasztó elkövetők esetére. Hatályba léptetését azonban külön jogszabályra bízta, amelyet a mai napig nem sikerült megalkotni. Az új törvényi rendelkezés megszületésével egyidejűleg komoly vita bontakozott ki a szakemberek – jogászok, pszichiáterek – között a kényszergyógyítás létjogosultságát illetően. Erősödött az a nézet, amely az állami kényszer helyett a beteg (akár alkoholista, akár kábítószeres) önkéntességét tartotta a gyógyítás alapfeltételének.⁶⁷

„Az nem kétséges, hogy állami feladat a kábítószeres beteg gyógyítása, kérdés csupán az, hogy ennek helye lehet e a büntetőeljárásban a büntetés helyett vagy amellet. Mennyire védhető az a megoldás, hogy az állam [...] gyógyításra kényszeríti a kábítószer betegeket, jöllehet a gyógyítás igénybevétele, a fertőző betegségek esetét kivéve, nem kötelező. [...] Egyébként mindaddig, amíg a gyógykezelés egészségügyi feltételeit nem teremtik meg, a törvényi ajánlás csak [...] illúzió marad.”⁶⁸

Eseti döntés **BH 1997. 379.**

„Ez idő szerint nincs helye a kábítószer-élvező vagy kábító hatású anyagot fogyasztó kényszergyógyítása elrendelésének azon az alapon, hogy a bűncselekmény a vádlott kábítószer-élvező életmódjával függ össze, jelenleg tehát a kényszergyógyítás csak az alkoholista életmódot folytató személlyel szemben rendelhető el;

a pártfogó felügyelet elrendelése esetén azonban magatartási szabályként a bíróság előírhatja, hogy a kábítószer-függőségbe került vádlott vesse alá magát a kábítószerrel kapcsolatos gyógyító kezelésnek [Btk. 75. §, 82. §, 282/A. §, 1987. évi III. tv. 11. § és 42. § (1) bek.]”

⁶⁶ Példákat erre lásd: Fridli – dr. Pelle – dr. Rácz: id. mű, 173-174.

⁶⁷ E felismerés vezetett a Btk. 76.§-ában foglalt kötelező intézeti gyógykezelés eltörléséhez, s valószínűleg ugyanez a gondolat gátolta meg – az egészségügyi feltételek hiánya mellett – az új törvényi rendelkezések bevezetését.

⁶⁸ Idézetek: Frech Ágnes: id. mű [1], 721.

IV. Utószó

„A társadalmi problémák kezelésének egyik legvégső instrumentuma a büntetőjog. Kívánatos lenne, hogy a kábítószer pusztító hatásának megakadályozása érdekében hatékonyabb eszközt is bevethessünk, akár úgy is, hogy a más országokban már csődöt mondott szigorú proibicionizmus helyett egy liberálisabb kábítószerpolitikát alkalmazzunk.”

(Frech Ágnes: Kísérlet, 1994)

„A büntetőjogi szankciót álláspontom szerint a kábítószer fogyasztás kumulatív hatásai indokolhatják: egy személy magatartása önmagában még nem okoz büntetőjogilag értékelhető társadalmi hátrányt, nem veszélyezteteti súlyosan a közösséget, de együttesen – különösen ha sokan fogyasztanak jelentős ártalmakkal járó, tiltott drogot – már komoly veszélyt jelentenek a társadalmi együttélésre.

[...] a törvényhozók a közérdek védelmében, absztrakt veszélyekre hivatkozva csak két feltétel együttes teljesülése esetén fenyegetheti büntetéssel a drogfogyasztást:

- 1. a büntetőjogi fenyegetettségnek az egyes szerek valós veszélyeinek mértékéhez kell igazodnia. [...]*
- 2. [...] a jogalkalmazás számára tág teret kell biztosítani a konkrét körülmények mérlegelésére különös tekintettel a speciál prevenciós célokra és a drogfüggők gyógykezeléséhez fűződő egyéni és társadalmi érdekre. A kábítószer tulajdonságai, használt mennyisége, a jogsérelem módja, valamint [...] a védett közérdek veszélyeztetése olyan csekély mértékű is lehet, hogy az elkövető megbüntetése (ami szabadságjogainak szükségszerű korlátozásával jár) aránytalan, ezért alkotmányellenes szankciónak minősülhet.”*

(Kukorelli István: 54/2004. ABh, Különvélemény)

„Minden régi bölcsélet égető kérdése volt: >>Mi van az ember hatalmában?<< S egyhangúan felelték mind: >>Csak a lelke<<.”

(Márai Sándor: Fűves könyv)

V. Függelék

1. számú ábra

A kábítószer mennyiségi határértékeinek változásai

	VI. BED alapján 1987-1994		Bk. 155. állásfoglalása alapján 1995. III. 27-1999. III. 1.		Btk. 23. § alapján 1999. III. 1-től.	
	csekély maximum	jelentős minimum	csekély maximum	jelentős minimum	csekély maximum	jelentős minimum
	g					
Heroin	0,075	0,75	0,62	6,2	0,6	12,0
Morfin	1,0	4,0	3,0	30,0	0,9	18,0
Metadon	1,0	6,0	7,5	75,0	1,0	20,0
Hydrocodyn	1,5	10,0	7,5	75,0	0,8	18,0
Kodein	3,0	8,0	8,0	80,0	1,0	20,0
Kokain	0,6	10,0	7,0	70,0	2,0	40,0
Amfetamin			Amfetamin 2,0	20,0	Amfetamin metamfetamin 0,5	10,0 10,0
	0,6	2,0	MDMA, MDA stb. 5,0	50,0	MDMA, MDA stb. 1,0	20,0
LSD	0,0005	0,005	0,007	0,07	0,001	0,02
Cannabis (-9-THC)	0,075	7,5	10,0	100,0	1,0 vagy (5 növény)	20,0 vagy (100 növény)

2. számú ábra

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
BŰNÜGYI TECHNIKAI OSZTÁLY
REGIONÁLIS KÁBITÓSZER-ANALITIKAI LABORATÓRIUM

GYŐR, SZENT IMRE U. 2-4.

TEL.: (96) 520-008/1312,1216

FAX: BM(21) 1425

Szám: 39-00000/2003.

ELVI SZAKVÉLEMÉNY

Készült a számú. ellen indított ügyében hozott határozata alapján.

A kirendelő határozatban megadott adatok alapján, a gyanúsítottak által vásárolt kábítószeres hatóanyag-tartalmának becsléseként tájékoztatásul az alábbiakat közlöm:

Az MDMA a 4/1980. (VI.24.) EüM-BM számú rendelet I. számú jegyzékébe felvett pszichotrop anyag.

Az 1999. március 1-i hatályai módosított Btk. 23 §. szerint a csekély mennyiség felső határa MDMA esetén 1,0 gramm (1000 milligramm), a jelentős mennyiség alsó határa 20 gramm.

Az illegális kábítószer-kereskedelemben "ecstasy" néven árusított tabletták különböző hatóanyagokat - legtöbbször N-metil-3,4-metilén-dioxi-amfetamin (MDMA) tartalmaznak. Irodalmi adatok, valamint tapasztalataink alapján az MDMA-tartalmú tabletták hatóanyag-tartalma általában 50-100 milligramm/tabletta.

- Fentieknek megfelelően a határozat szerint 15 alkalommal vásárolt összesen 45-60 db ecstasy tableta hozzávetőleg 2,25-6,0 gramm hatóanyagot tartalmazhat, amely mennyiség meghaladja a csekély mennyiség felső határát, annak legfeljebb 225 százaléka, de nem éri el a jelentős mennyiség alsó határát, annak legalább 30 százaléka.
- Fentieknek megfelelően a határozat szerint 2 alkalommal vásárolt összesen 4-6 db ecstasy tableta hozzávetőleg 200-600 milligramm hatóanyagot tartalmazhat, amely nem éri el a csekély mennyiség felső határát, annak 20-60 százaléka.
- Fentieknek megfelelően a határozat szerint 3 alkalommal vásárolt összesen 6-9 db ecstasy tableta hozzávetőleg 300-900 milligramm hatóanyagot tartalmazhat, amely nem éri el a csekély mennyiség felső határát, annak 30-90 százaléka.

Győr, 2003. május 21.

Szabó Judit r. szds
igazságügyi vegyészszakértő

3. számú ábra

Az ORFK Bűnügyi Szakértői- és Kutatóintézetben vizsgált feketepiaci kábítószer-készítmények átlagos hatóanyag-tartalmának alakulása 1996 és 2002 között

Hatóanyag	1996	1998	1999	2000	2001	2002
MDMA (ecstasy tableta)	72-102 mg/tabletta	50-100 mg/tabletta	50-100 mg/tabletta*	50-100 mg/tabletta*	50-100 mg/tabletta*	20-100 mg/tabletta
MDA (ecstasy tableta)	46-48 mg/tabletta	46-48 mg/tabletta	50-80 mg/tabletta*	50-80 mg/tabletta*	50-80 mg/tabletta*	nincs adat
MDE (ecstasy tableta)	85-113 mg/tabletta	85-113 mg/tabletta	85-113 mg/tabletta	85-113 mg/tabletta	85-113 mg/tabletta	40-100 mg/tabletta
Amfetamin (tabletta)	5,5-30 mg/tabletta	5-40 mg/tabletta	5-25 mg/tabletta*	5-25 mg/tabletta*	5-25 mg/tabletta*	vátozatlan
Amfetamin (speed por)	5-45 %	5-45 %	2-35 %*	1-20 %*	1-25 %*	4-50 %*
Kokain (fogyasztási adag)	nincs adat	25-60 %	10-65 %*			
Kokain (nagy tételek)	52-91 %	60-80 %	50-80 %*	20-80 %*	20-80 %*	20-80 %*
Heroin (fogyasztási adag)	10-50 %	10-50 %				
Heroin (nagy tételek)	50-75 %	40-80 %	5-65 %*	10-65 %*	10-65 %*	10-55 %*
Marihuana (THC)	0,01-2 %	0,01-2,5 %	0,01-4 %	0,01-6 %	0,01-6 %	0,01-6 %
Hasis (THC)	2-20 %	1-15 %	1-20 %	1-20 %	1-20 %	0,5-10 %
LSD	50-100 µg/bélyeg	60-170 µg/bélyeg	60-170 µg/bélyeg*	60-170 µg/bélyeg*	60-170 µg/bélyeg*	20-70 µg/bélyeg

* a hatóanyag-tartalom az ügyek legalább 80 %-ban a felelő bűntudatokon belül található

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kóros élvezetre alkalmas kábítószeret készít, megszerez, tart, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntettet követ el és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kóros élvezetre alkalmas kábítószeret ad.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben,

c) jelentős mennyiségű, illetőleg értékű kábítószerrel követik el.

(4) Aki az (1) bekezdésben meghatározott kábítószerrel visszaélésre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki kóros élvezetre alkalmas kábítószeret, nem forgalomba hozatal céljából csekély mennyiségben készít, megszerez, vagy tart, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kóros szenvedélykeltés

283. § Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy őt arra rábírní törekszik, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószeret termeszt, előállít, megszerez, tart, kínál, átad, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen;

b) fegyveresen;

c) fiatalkorú vagy gyermekkorú személy felhasználásával követik el, illetve az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős mennyiségű kábítószerrel;

b) kábítószernek a hatósági előírások megszegésével való termesztésével, előállításával, megszerzésével, forgalomba hozatalával vagy kereskedelmével foglalkozó szervezet keretében követik el.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Aki kábítószerrel visszaélésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Aki az (1) bekezdésben írt kábítószerrel visszaélést csekély mennyiségre követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(7) Aki nagy nyilvánosság előtt kábítószer-fogyasztásra hív fel, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁶⁹ Hatályos 1979. július 1-jétől.

⁷⁰ Hatályos 1993. május 15-étől.

282/A. § Nem büntethető, aki

a) csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatára természet, állít elő, megszerez vagy tart;

b) kábítószer fogyasztásával összefüggő - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - bűncselekményt követett el;

feltéve, hogy az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget megelőző vagy gyógyító kezelésben részesült.

Kóros szenvedélykeltés

283. § Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy őt arra rábírnai törekszik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

1998. évi LXXXVII. tv.⁷¹

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) fegyveresen,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként követik el,

d) tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával követi el, illetve az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez,

e) nem kábítószerfüggő személy kábítószerfüggő személy felhasználásával követi el.

(4) A büntetés a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épületek területén, annak környezetében, a fegyveres erők vagy a büntetés-végrehajtási szervezet objektumaiban követik el.

(5) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a (2) bekezdés esetén tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b) bűnszervezet tagjaként vagy megbízásából követik el.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Aki kábítószerrel visszaélés elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Ha a kábítószerrel visszaélést csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés vétség miatt az (1) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, a (2) bekezdés szerinti kínálás és átadás elkövetési magatartások esetén két évig terjedő szabadságvesztés.

(9) Aki

a) a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel fogyaszt,

b) nagy nyilvánosság előtt kábítószer-fogyasztásra hív fel,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

282/A. § (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁷¹ Hatályos 1999. március 1-jétől.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha bűncselekményt üzletszerűen követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(5) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével

a) kábítószerrel fogyaszt, illetőleg saját fogyasztása céljából tart,

b) csekély mennyiségű kábítószerrel saját fogyasztása céljából előállít, természet, megszerez,

c) csekély mennyiségű kábítószerrel tizennyolcadik életévét betöltött személynek fogyasztás céljából kínál, átad vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(6) Nem büntethető a kábítószerfüggő személy

a) az (5) bekezdés a)-b) pontja esetén, vagy

b) ha kábítószerrel fogyasztásával összefüggő - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követett el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben részesült.

Kóros szenvedélykeltés

283. § Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy öt arra rábírní törekszik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

2003. évi II. tv.⁷²

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

b) kábítószerrel előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés a) pontja esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

282/A. § (1) Aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

⁷² Hatályos 2003. március 1-jétől.

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,
c) a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(4) Aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)-(4) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/B. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával hatósági engedély nélkül kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre,

b) a (2) bekezdés *a)* vagy *b)* pontjában meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, illetve hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetőleg szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy ilyen személyt erre rábírnak törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés, illetve a (3) bekezdés *b)* pontja esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/C. § (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(5) Ha a bűncselekményt a kábítószerfüggő személy csekély mennyiségre követi el, a büntetés vétség miatt

a) az (1) vagy a (2) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés,

b) a (3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

283. § (1) Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra termeszt, előállít, megszerz vagy tart [282. § (5) bek. *a)* pont],

b) aki csekély mennyiségű kábítószerrel, együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/A. § (6) bek. *a)* pont],

c) az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra termeszt, előállít, megszerz vagy tart [282/B. § (7) bek. *a)* pont],

d)

1. az a tizennyolcadik életévét betöltött, de huszonegyedik életévét meg nem haladott személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek, illetőleg

2. az a huszonegyedik életévét meg nem haladott személy, aki oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében

csekély mennyiségű kábítószerrel együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/B. § (7) bekezdés *b)* pont első fordulata, ha a bűncselekmény a (2) bekezdés *a)* vagy *b)* pontjába ütközik],

e) az a kábítószerfüggő személy, aki

1. jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószerrel saját használatára termeszt, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [282/C. § (1) bek. és (5) bek. *a)* pont], illetőleg

2. csekély mennyiségű kábítószerrel együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/C. § (2) bek. és (5) bek. *a)* pont],

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az *e)* 1. alpontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követ el, feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

(2) Az (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja, valamint *e)* pontjának 2. alpontja nem alkalmazható, ha az elkövetővel szemben a cselekmény elkövetését megelőzően két éven belül legalább egy alkalommal kábítószerrel visszaélés miatt indított büntetőeljárás keretében az elkövető büntetőjogi felelősségét megállapították, vagy vele szemben a vádemelést elhalasztották.

Visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal

283/A. § (1) Aki nemzetközi szerződés végrehajtására kiadott jogszabályban a kábítószer tiltott előállításához használt vegyi anyagként meghatározott anyagot hatósági engedély nélkül előállít, megszerz, tart, felhasznál, forgalomba hoz, azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, úgyszintén, aki jogszabályi előírás megszegésével ilyen anyagot hatósági engedéllyel nem rendelkezőnek átad, büntetést követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető, aki - mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna - a cselekményét a hatóság előtt felfedi, az előállított, megszerzett, tartott vagy az ország területére behozott dolgokat a hatóságnak átadja, illetőleg a más részére átadott, valamint a felhasznált, forgalomba vagy kereskedelembe hozott, az ország területén átvitt, vagy az országból kivitt anyag tekintetében lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

b) kábítószer előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés *a)* pontja esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

282/A. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

c) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(4) Aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)–(4) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/B. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal

⁷³ Hatályos 2004. december 13-ától.

kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre,

b) a (2) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, illetve hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetőleg szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy ilyen személyt erre rábírní törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (1)–(5) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés, illetve a (3) bekezdés b) pontja esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/C. § (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószerrel termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(5) Ha a bűncselekményt a kábítószerfüggő személy csekély mennyiségre követi el, a büntetés vétség miatt a) az (1) vagy a (2) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, b) a (3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

283. § (1) Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra termeszt, előállít, megszerez vagy tart [282. § (5) bek. a) pont],

b)–d)

e) az a kábítószerfüggő személy, aki

1. jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószerrel saját használatára termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [282/C. § (1) bek. és (5) bek. a) pont], illetőleg

2.

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az e) 1. alpontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben – két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő – más bűncselekményt követ el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

Visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal

283/A. § (1) Aki nemzetközi szerződés végrehajtására kiadott jogszabályban a kábítószer tiltott előállításához használt vegyi anyagként meghatározott anyagot előállít, megszerez, tart, felhasznál, forgalomba hoz, azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, úgyszintén, aki jogszabályi előírás megszegésével ilyen anyagot átad, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető, aki – mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna – a cselekményét a hatóság előtt felfedi, az előállított, megszerzett, tartott vagy az ország területére behozott dolgokat a hatóságnak átadja, illetőleg a más részére átadott, valamint a felhasznált, forgalomba vagy kereskedelembe hozott, az ország területén átvitt, vagy az országból kivitt anyag tekintetében lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személy kilétének megállapítását.

VI. Bibliográfia

Felhasznált irodalom

Büntető Törvénykönyv Magyarázata: Hvgorac, Szerkesztette: Jakucs Tamás

Csik Attila: A Legfelsőbb Bíróság jogalkalmazói gyakorlatának alakulása különös tekintettel a jelentős mennyiség határainak változására és a jogszabály módosításokra, Büntetőjogi Tanulmányok VI., 2005. [MTA Veszprémi Területi Bizottsága];

Dénes Balázs: 1. Mesterséges bűnözőgyártás, Fundamentum, 2001/1. szám;
2. Drog és jog, Beszélő, 2005/1. szám;

Dénes Balázs – Fazekas Tamás: Drogjogi kérdések, Fundamentum, 2004/3. szám;

Frech Ágnes:

1. Kísérlet, Magyar Jog, 1994/12. szám
2. Kábítószerrel történő visszaélés, Bírósági Közlöny, 1999/12. szám
3. A kábítószerrel visszaélés szabályainak értelmezése
4. Emlékeztető a kábítószerrel visszaélés bűncselekményével kapcsolatban 2004. október hó 18. napján tartott munkamegbeszélésről
5. Elterelés a kábítószerrel visszaélés bűncselekmények esetében
6. Joggal a drogról, [3-6., forrás: www.fovarosi.birosag.hu];

Fridli Judit – Pelle Andrea – Rácz József: A kábítószerkérdés büntetőjogi szabályozásának ellentmondásai – A Legfelsőbb Bíróság VI. sz. Büntető Elvi Döntéséről -, Jogtudományi Közlöny, 1994/4. szám;

Horváth Szabina: A vegyészszakértő feladata a kábítószer anyagának és mennyiségének meghatározása kérdéseiben, Büntetőjogi Tanulmányok VI., 2005. [MTA, VTB];

Lévay Miklós: Paternalizmus és a jogbizonytalanság, Fundamentum, 2005/1. szám;

M. Tóth Balázs: Zavaros szigorúság, Fundamentum, 2005/1. szám;

Németh Miklós: A kábítószerrel visszaélés bűncselekményéhez kapcsolódó jogalkalmazási kérdések, Büntetőjogi Tanulmányok IV., 2003. [MTA, VTB];

Pelle Andrea:

1. A drogfogyasztás büntetőjogi következményei, Belügyi Szemle, XLV./11.;
2. Drogrend (www.tasz.hu)
3. Drogjog 1999. (www.tasz.hu)
4. A TASZ eseteiből, Fundamentum, 1999/1. szám;

Rupa Melinda: A kábítószer probléma nemzetközi és hazai büntetőjogi szabályozásának áttekintése és a jogalkalmazói gyakorlat alakulása, Büntetőjogi Tanulmányok VI., 2000. [MTA, VTB];

Felhasznált jogszabályok, bírósági döntések

Törvények (törvényerejű rendeletek)

- 1961. évi V. tv.** a Büntető Törvénykönyvről (**régi Btk.**)
1971. évi 28. tvr. Büntetőnovella
1973. évi I. tv. a Büntetőeljárásról (**régi Be.**)
1978. évi IV. tv. a Büntető Törvénykönyvről (**Btk.**)
1979. évi 5. tvr. a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról (**Btké.**)
1979. évi 11. tvr. a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról (**Bvtvr.**)
1987. évi III. tv. Btk. módosítás
1998. évi XIX. tv. a büntetőeljárásról (**Be.**)

Rendeletek

- 5/1957.** (XII.14.) **EüM. rendelet** a kóros élvezetre alkalmas kábítószeres jegyzékéről
1/1968. BM-EüM együttes rendelet a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozásáról
4/1980. EüM-BM együttes rendelet a pszichotróp anyagok gyártásáról, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról, behozataláról, kiviteléről, raktározásáról és használatáról
26/2003. ESzCsM–GyISM együttes rendelet, a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer használatot kezelő más ellátás vagy megelőző felvilágosító szolgáltatás szabályairól

Bírósági döntések

III. sz. BED	5/1998. BJE határozat	BH 1997. 379.
VI. sz. BED	2/2003. BJE határozat	BH 1999. 101.
	BH 1986. 359.	BH 2000. 432.
BK 67.	BH 1989. 304.	BH 2002. 127.
BK 75.	BH 1990. 169.	BH 2002. 175.
BK 103.	BH 1991. 55.	BH 2002. 299.
BK 155.	FBK 1994. 35.	BH 2003. 182.
BK 164.	BH 1994. 294.	
	BH 1997. 56.	

Nemzetközi Szerződések

1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény (New York)	1971. évi pszichotróp anyagokról szóló egyezmény (Bécs)	<u>Alkotmánybírósági határozatok</u>
1972. évi Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló Jegyzőkönyv (Genf)	1988. évi kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni egyezmény (Bécs).	35/1999. (XI. 26.) AB határozat 54/2004. (XII.13.) AB határozat